

**FEDERAȚIA SINDICALĂ „SĂNĂTATEA”
DIN MOLDOVA**

**RAPOR T
DE ACTIVITATE
2016**

**Realizări,
probleme,
soluții**

La elaborarea Raportului de activitate 2016 „Realizări, probleme, soluții” al Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova au participat: Aurel Popovici, președinte al Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova; Igor Zubcu, vicepreședinte al Federației Sindicale „Sănătatea”; Victor Benu, Mihail Dutca Ion Cucu, Ana Cazacu, Tatiana Gîrbu, Lucia Sinica și Alexandra Vîrlan – colaboratori ai aparatului Federației Sindicale „Sănătatea”; Maia Țîberneac, președinte al Comisiei de cenzori a Federației Sindicale „Sănătatea”; liderii și contabilii organizațiilor sindicale afiliate la Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova.

Raportul este bazat pe date prezentate anual de către organizațiile sindicale de diferite niveluri, afiliate la Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova, informații din cadrul întâlnirilor cu membrii de sindicat, note informative cu privire la realizarea prevederilor Convențiilor și Contractelor colective de muncă, hotărâri ale Consiliului Republican și Biroului Executiv ale Federației Sindicale „Sănătatea”, cât și alte surse informative privind activitatea Federației Sindicale „Sănătatea”.

Au fost utilizate și informații cu privire la activitatea Ministerului Sănătății, Companiei Naționale de Asigurări în Medicină, Confederației Naționale a Sindicatelor din Moldova, precum și Indicatorii preliminari cu referință la sănătatea populației și activitatea instituțiilor medico-sanitare, elaborați de către Centrul Național de Management în Sănătate și informații furnizate de către Biroul Național de Statistică și ale altor instituții.

CUVÂNT ÎNAINTE

Stimați colegi,

Anul 2016 s-a remarcat prin organizarea și desfășurarea unui șir de acțiuni întru realizarea prevederilor Strategiei Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova pentru anii 2015-2020, care au drept scop principal dezvoltarea sistemului de sănătate din Republica Moldova, fortificarea și eficientizarea în continuare a activității Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova.

În anul de referință, s-a reușit realizarea unor obiective de bază ale Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova, cum ar fi: contribuția la dezvoltarea și reformarea sistemului sănătății în scopul asigurării accesului echitabil și eficient al populației la servicii calitative de sănătate; ameliorarea condițiilor de muncă și a situației social-economice a membrilor de sindicat; crearea condițiilor de stabilitate în colectivele de muncă; neadmiterea disponibilizării în masă a lucrătorilor medicali, membri de sindicat; majorarea veniturilor salariale; consolidarea sindicatului de ramură prin crearea asociațiilor sindicale raionale din asistența medicală primară și organizațiilor sindicale raionale ale Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova.

În ajutorul liderilor și activiștilor organizațiilor sindicale de toate nivelurile a fost elaborat și editat Îndrumarul pentru sindicaliști.

Realizarea activităților întreprinse de către Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova a fost posibilă grație acțiunilor de solidaritate, cooperare și consolidare a eforturilor partenerilor sociali de toate nivelurile, colaborare fructuoasă cu organizațiile de nivel național și internațional la care Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova este parte.

În calitate de președinte al Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova aduc sincere mulțumiri tuturor liderilor de sindicat, activului sindical, membrilor Biroului Executiv, Consiliului Republican, Comisiei de cenzori și colaboratorilor Federației, partenerilor sociali, Ministerului Sănătății, Companiei Naționale de Asigurări în Medicină, conducătorilor instituțiilor medico-sanitare, farmaceutice și de învățământ, care au susținut și au contribuit la realizarea obiectivelor propuse de către Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova.

Pentru anul 2017, ne propunem ca scop realizarea cu succes a prevederilor Strategiei de activitate a Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova, adoptate de Congresul VI din 29.05.2015.

Realizarea hotărârilor Congresului este posibilă numai dacă vom activa în comun, cu mai multă străduință, pentru binele lucrătorilor medicali din ramura sănătății.

Stimați colegi, este o necesitate vitală ca fiecare din noi să conștientizeze că: pasivitatea în mișcarea sindicală înseamnă pierderea simțului realității; indiferența este dușmanul sindicalismului; neutralitatea și lipsa solidarității în cadrul mișcării sindicale este o cedare; lipsa de curaj pentru a expune poziția civică conduce la dezbinare și distrugere. Înlăturarea acestor neajunsuri în activitatea comitetelor sindicale de toate nivelurile va fortifica Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova, transformând-o într-o organizație puternică, capabilă să obțină aplanarea problemelor cu care se confruntă membrii săi de sindicat.

Sunt convins că informația expusă în Raportul anual 2016 „Realizări, probleme, soluții”, va fi utilă pentru liderii și activiștii sindicali în apărarea drepturilor și intereselor de muncă, social-economice și profesionale ale membrilor de sindicat, va consolida unitatea sindicală, va spori motivația apartenenței la sindicat și va îmbunătăți imaginea în societate.

Cu deosebit respect,

Aurel POPOVICI,

președinte al Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova

CAPITOLUL I

RESURSELE UMANE DIN SĂNĂTATE

1.1. Informații generale

„Resursele umane din sănătate constituie unul din componentele fundamentale ale sistemului, fără de care acordarea asistenței medicale și accesul la servicii de sănătate, funcționarea instituțiilor medicale și a sistemului în întregime nu pot fi realizate”, prevede Strategia de dezvoltare a resurselor umane din sistemul sănătății pentru anii 2016-2025, aprobată prin hotărârea Guvernului nr.452 din 15.04.2016.

Federația Sindicală „Sănătatea” este îngrijorată de faptul că, atât la nivel mondial, cât și regional, se înregistrează o criză în domeniul resurselor umane din sănătate, care se manifestă prin insuficiența lucrătorilor medicali, distribuția lor neuniformă geografic, nivelul de calificare necorespunzător cerințelor, migrație etc.

Domaniul resurselor umane din sănătate este declarat unul prioritar la nivel mondial, regional și național.

1.2. Planificarea resurselor umane

Unele studii realizate pe parcursul ultimilor ani, au relatat că planificarea resurselor umane din sistemul sănătății este un proces puțin dezvoltat și se efectuează pe termen scurt, cel mult un an, în

dependență de posibilitățile financiare ale Statului și de capacitățile instituțiilor de învățământ medical.

Mecanismul actual de planificare este bazat pe normative de personal stabilite, influențe administrative și fundamentat pe necesitatea anumitor specialități, reieșind din informația prezentată de către conducerea instituțiilor medicale, dar nu conform necesităților sistemului de sănătate. Considerăm că este necesar de a elabora și implementa o metodologie de planificare a resurselor umane pentru sistemul de sănătate, aprobată prin acte normative, care să stabilească criteriile și condițiile de planificare durabilă, bazată pe necesitățile de perspectivă ale sistemului de sănătate în cadre, prognosticul evoluției morbidității populației, tendințele demografice din țară. Procesul de planificare a personalului medical este bazat pe normativele de personal, care nu reflectă criteriile menționate mai sus.

Conform informațiilor din colectivele de muncă, în sistem avem o distribuție neuniformă geografic atât a medicilor, cât și a personalului medical mediu, cu concentrarea în mediul urban în detrimentul celui rural, înregistrându-se un deficit de medici de familie în localitățile rurale și anumite categorii de medici specialiști în instituțiile medico-sanitare raionale.

1.3. Asigurarea unităților medicale cu personal

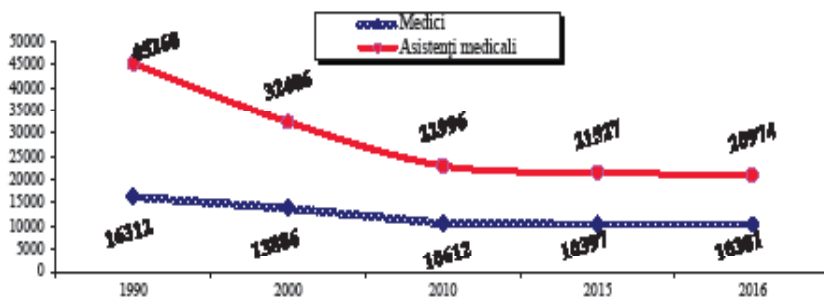
La 1 ianuarie 2017, în Republica Moldova activau 10381 medici și 20974 lucrători medicali cu studii medii. Asigurarea la 10 mii locuitori constituie 29,2 medici și 59,0 lucrători medicali cu studii medii. Aceasta denotă că, din punct de vedere cantitativ, gradul de asigurare cu personal este satisfăcător, dar este în descreștere comparativ cu anii precedenți.

S-a diminuat, ușor și indicele asigurării populației cu personal medical veriga medie la 10 mii populație. (*tabelul nr.1, figura nr.1*).

Tabelul nr.1. Indicii asigurării instituțiilor medicale cu medici și personal medical veriga medie de specialitate

Ani	Medici		Personal medical veriga medie	
	abs.	asigurarea la 10 mii locuitori	abs.	asigurarea la 10 mii locuitori
1990	16312	37,4	45268	103,7
2000	13886	32,6	32406	76,0
2010	10612	29,8	22996	64,5
2015	10397	29,3	21527	60,6
2016	10381	29,2	20974	59,0

Figura nr.1. Indicii numărului absolut de medici și asistenți medicali în Republica Moldova

1.4. Formarea profesională

Conform informațiilor furnizate în comun de organizațiile sindicale și administrațiile unităților medicale, în anul 2016 s-au planificat și executat resurse financiare suficiente destinate reciclării și perfecționării cadrelor medicale.

Astfel, în anul 2016, au participat la reciclare și perfecționare:

medici – 5727 (a. 2015 – 6156) și personal medical veriga medie – 5416 (în anul 2015 – 6076).

O importanță în formarea profesională continuă o are obținerea obligatorie a categoriei de calificare. Spre regretul lucrătorilor medicali din majoritatea colectivelor de muncă, odată cu implementarea noului sistem de plată a muncii, categoria de calificare nu mai este luată în calcul la diferențierea plății muncii în raport cu pregătirea profesională a cadrelor. Scopul primordial al formării profesionale rămâne a fi pregătirea profesională a cadrelor medicale.

1.5. Migrația lucrătorilor medicali: premise și cauze

Migrația medicală este un fenomen care afectează sistemul sănătății. Deschiderea hotarelor, oportunitățile de a efectua studii și stagii practice în instituțiile de învățământ medical peste hotare, factorii de atragere și respingere din sistem, sporesc exodul lucrătorilor din sistemul sănătății.

Astfel, fluxul forței de muncă din sectorul de sănătate în căutarea de câștiguri incomparabil mai mari este un proces condiționat obiectiv.

Salariul lucrătorilor medicali este unul neadecvat pregătirii îndelungate și extrem de costisitoare, iar pierderile legate de abandonul profesiei din cauza salariului mic sunt net superioare unei salarizări potențial decente. Mai mult ca atât, media salarială a lucrătorilor medicali este influențată de lucrul în turele de noapte, munca în zilele de sărbători, nocivitățile profesionale și responsabilitatea profesională sporită, ceea ce afectează sănătatea lucrătorilor medicali.

Statistica relatează că, deși profesia de medic rămâne în continuare una prestigioasă, faptul că anual circa 2/3 din tinerii specialiști, care au urmat o pregătire de circa 10 ani în domeniu, cu investiții materiale și intelectuale considerabile, nu doresc să continue activitatea de muncă în sistemul public al sănătății, poate fi considerat un indicator deosebit de relevant că sistemul public al

sănătății rămâne în continuare unul neatractiv, în condițiile când oportunitățile de continuare a carierei profesionale din an în an devin tot mai largi în contextul integrării europene și dezvoltării economice a țării, extinderii ariei serviciilor private de sănătate etc.

În context, aproximativ 2/3 din absolvenții colegiilor de medicină se angajează în câmpul muncii în sistemul public de sănătate. Ținând cont de faptul că o parte din absolvenții colegiilor optează pentru continuarea studiilor universitare, rata angajării poate fi considerată satisfăcătoare.

Un studiu realizat de Organizația Mondială a Sănătății, în anul 2015, a demonstrat că 10% din lucrătorii medicali, care abandonează profesia, invocă drept cauză principală lipsa vocației.

Retenția personalului angajat în instituțiile medico-sanitare publice necesită un efort comun atât din partea autorităților centrale de specialitate, cât și a conducerii instituțiilor medicale și autorităților publice locale. Este necesar de creat condiții atractive de muncă, salarizare, dezvoltare a personalului, pentru a asigura instituțiile medicale cu personal calificat și a menține performanța înaltă a instituției.

Biroul Executiv al Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova pledează pentru ca organizațiile sindicale, reprezentante ale salariaților, de comun cu partenerii sociali, Ministerul Sănătății și Compania Națională de Asigurări în Medicină, administrația unităților și administrația publică locală, să depună eforturi comune în acest sens.

O problemă ce ține de asigurarea cu personal medical prezintă dezechilibrele interregionale și intersectoriale. Un deficit acut de personal se înregistrează în sectorul de medicină primară, foarte pronunțat în mediului rural.

Ar fi rațional ca Ministerul Sănătății să dispună de un sistem de planificare a forței de muncă bazat pe estimarea necesităților. Considerăm că nu este eficient, ca necesarul de forță de muncă să fie

satisfăcut și pentru viitor, prin decizii administrative, care nu țin cont de evoluția demografică, evoluția profilului de morbiditate, precum și de capacitatea instituțiilor de formare.

În ultima perioadă se conturează tendința factorilor de decizie ca să „oblige” tânărul specialist să se consacre plenar medicinei, nu prin asigurarea tânărului specialist cu un loc de muncă decent, cu un pachet social garantat și cu o remunerare decentă, care la moment este una net inferioară în raport cu România și alte state membre UE, dar prin pârgii administrative.

Considerăm că mult mai eficientă ar fi să oferim tinerilor specialiști posibilitatea de creștere și promovare profesională; dreptul de schimbare a locului de muncă în cazul în care nu se potrivește angajatului; asigurarea cu transport a medicilor de familie; garantarea unei protecții sociale sporite.

Modelul existent de acordare a facilităților tinerilor specialiști este prevăzut doar pentru cei care se angajează în câmpul muncii în mediul rural, acesta fiind ineficient și neatractiv, în opinia beneficiarilor. Volumul alocațiilor financiare este mic și modul de acordare, în 3 tranșe, reduce din atractivitatea sa.

Considerăm oportun să fie acordate careva facilități pentru personalul medical cu experiență profesională, care ar dori să activeze în mediul rural sau în specialități cu deficit de personal medical.

Anumite acțiuni se întreprind și de administrațiile publice locale (se oferă spațiu locativ, terenuri pentru construcția caselor etc.). Cu toate acestea, eforturile nu dau rezultatele scontate.

Din informațiile parvenite din colectivele de muncă, în anul de referință, pe diferite motive, au fost încetate relațiile de muncă, în total, de către 5962 lucrători medicali (a. 2015 – 6192), inclusiv: medici -1053 (a. 2015 – 1290); personal medical veriga medie - 1888 (a. 2015 – 1896); alt personal – 3021 (a. 2015 – 3006).

Majoritatea absolută a angajaților – 5340 sau 89,6 la sută – s-au eliberat din funcție la propria inițiativă (*tabelele nr.2 și nr.3*).

Tabelul nr.2. Fluctuația cadrelor medicale pe categorii de personal

Nr. d/r	Categoriile de personal	Anii		
		2010	2015	2016
A. Disponibilizați total pe diverse motive				
1	Medici	674	1290	1053
2	Personal medical veriga medie	1727	1896	1888
3	Alt personal	2928	3006	3021
4	Total	5329	6192	5962
B. Disponibilizați la inițiativa angajatorului				
1	Medici	15	56	32
2	Personal medical veriga medie	52	131	70
3	Alt personal	151	292	132
4	Total	218	479	234
C. Disponibilizați la inițiativa salariaților				
1	Medici	627	1003	907
2	Personal medical veriga medie	1642	1568	1736
3	Alt personal	2672	2574	2697
4	Total	4941	5145	5340
D. Disponibilizați din alte motive				
1	Medici	32	231	114
2	Personal medical veriga medie	33	197	82
3	Alt personal	105	140	192
4	Total	170	568	388

Tabelul nr.3. Fluctuația cadrelor medicale și motivele fenomenului (total)

Motivele concedierii	Anii		
	2010	2015	2016
La inițiativa angajatorului	218	479	234
La inițiativa salariatului	4941	5145	5340
Din alte motive	170	568	388
Total	5329	6192	5962

1.6. Încadrarea în câmpul muncii a noilor angajați

În anul de referință, în unitățile medicale s-au angajat 4405 de salariați (a. 2015 – 3878), cu 527 de salariați mai mulți decât în anul precedent.

Pe de altă parte, numărul angajaților disponibilizați din diferite motive a constituit 5962 de salariați (a. 2015 – 6192), cu 230 mai puțin (*tabelul nr.4*).

Tabelul nr.4. Încadrarea în câmpul muncii a noilor angajați

	Denumirea indicatorilor	Anii	Total pe instituții	Inclusiv:		
				Medici, farmaciști și alt personal cu studii superioare	Personal medical și farmaciști cu studii medii de specialitate	Alt personal
a)	Numărul de salariați nou-angajați, în total	2010	6464	782	1727	3955
		2015	3878	694	1168	2016
		2016	4405	1106	1164	2135
b)	Inclusiv tineri în vârstă de până la 30 de ani	2010	1911	390	1120	401
		2015	1165	368	453	344
		2016	1091	368	562	161

Totodată, a scăzut nesemnificativ angajarea în câmpul muncii a persoanelor tinere în vârstă de până la 30 de ani. Astfel, în anul 2015 în unitățile medicale s-au angajat 1165 persoane tinere, în 2016 – 1091, cu 74 mai puțin.

Nu este satisfăcător indicele ce ține de angajarea persoanelor tinere (până la 30 de ani) în mediul rural. Astfel, în anul 2016 în mediul urban s-au angajat 949 persoane tinere, pe când în mediul rural – numai 142.

1.7. Angajarea prin concurs a personalului medical

Publicitatea locurilor de muncă vacante este o clauză asupra căreia au convenit partenerii sociali nivel de ramură a Convenției colective nivel de ramură. Acelaș act normativ prevede obligativitatea angajatorilor să încadreze, prioritar, tineri specialiști în câmpul muncii.

Clauza respectivă, privind accesul echitabil la posturile vacante este detaliată în Regulamentul privind angajarea prin concurs a personalului medical din sistemul sănătății aprobat prin Ordinul Ministerului Sănătății nr.139-p §3 din 15 octombrie 2015. Responsabilitatea executării prevederilor Regulamentului o poartă angajatorii.

Menționăm că prevederile Convenției colective și ale Regulamentului au contribuit real, în 2016, la soluționarea problemelor, vizând transparența și accesul echitabil la ocuparea posturilor vacante sau temporar vacante.

Un rol important au avut comitetele sindicale, care au monitorizat respectarea prevederilor Regulamentului privind angajarea prin concurs a personalului medical.

1.8. „Îmbătrânirea” cadrelor

Fenomenul „îmbătrânirii” cadrelor se conturează din an în an în ramura sănătății. Insuficiența acută a cadrelor medicale, generată și de diminuarea imaginii lucrătorului medical în societate, condiționează activitatea persoanelor de vârstă pensionară și cu grade de invaliditate în unitățile medicale.

În anul 2016 în instituțiile medicale au activat 10325 de angajați în vârstă de pensionare și 1285 invalizi (*tabelul nr.5*).

Tabelul nr.5. Îmbătrânirea cadrelor

Anii	Categoriile de personal	Angajați pensionari		Angajați invalizi	
		Total	%	Total	%
2010	Medici	2915	26,78	Nu a fost colectată informația	
	Personal medical veriga medie	3269	14,77		
	Alt personal	3845	17,37		
2015	Medici	3423	32,92	1351	2,69
	Personal medical veriga medie	4062	18,87		
	Alt personal	4368	19,52		
2016	Medici	2963	28,54	1285	2,70
	Personal medical veriga medie	3593	17,13		
	Alt personal	3769	23,33		

1.9. Stimulări pentru succese în muncă

În semn de recunoștință și înaltă apreciere, în anul 2016, 19777 lucrători medicali au fost menționați pentru succese în muncă și activitate sindicală, dintre care 25 – cu Ordine și Medalii; 4402 – cu Diplome de onoare.

Important este că în anul de referință, 931 membri de sindicat au fost remarcați prin Diploma Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova (*tabelul nr.6*).

**Tabelul nr. 6. Stimulări pentru succese în muncă
și activitate sindicală**

Nr. d/r	Denumirea stimulărilor	Anii		
		2010	2015	2016
1.	Ordine și Medalii	56	14	25
2.	Diplome de onoare	4155	4259	4402
3.	Diploma Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova	-	1194	931
4.	Cadouri de preț	624	1084	2390
5.	Mulțumiri	6575	6779	7942
6.	Alte încurajări	2045	2243	4087
	Total	13506	15573	19777

O problemă care necesită soluționare este existența separării actului de încurajare și menționare a angajaților pentru succese în muncă de către administrație și comitetul sindical. Este necesar de conștientizat că atât administrația unității, cât și comitetul sindical reprezintă angajații colectivului de muncă. Prin urmare, încurajările pentru succese în muncă și activitate sindicală trebuie să fie acordate de comun acord între partenerii sociali.

Pentru merite deosebite în domeniul ocrotirii sănătății, contribuție la implementarea metodelor avansate de diagnostic și tratament, înalt profesionalism și în semn de apreciere meritorie, în anul 2016 s-au conferit distincții de stat la 25 lucrători medicali (*tabelul nr.7*), inclusiv:

* **Ordinul „Gloria Muncii”** – dlui Eduard BERNAZ - șef de secție la Spitalul Clinic Republican; dlui Boris GÎLCA - consilier al viceprim-ministrului în domeniul sănătății; dlui Boris CUCUTĂ - medic la Institutul Oncologic; dlui Alexandru LUNGU - șef de secție la Centrul Național de Sănătate Publică; dnei Cornelia GUȚU BAHOV - șef de secție la Spitalul Clinic Municipal „Sfânta Treime”, mun.

Chișinău; dlui Ion LUPAN - profesor universitar la Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”; dlui Gheorghe ROJNOVEANU - profesor universitar la Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”; dlui Valeriu SAVA - coordonator programe de sănătate în cadrul Biroului de Cooperare al Elveției în Republica Moldova; dlui Eusebiu SENCU - conferențiar universitar la Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”; dnei Minodora TIZU - director al Asociației Medicale Teritoriale Ciocana, mun. Chișinău;

* **Medalia „Meritul Civic”** – dnei Valentina BOBEICO - asistentă medicală superioară la Centrul Sănătății Familiei „Galaxia”, mun. Chișinău; dlui Sergiu CIOBANU - profesor universitar la Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”; dnei Veronica MÎȚA - asistentă medicală principală la Spitalul Clinic Municipal „Sfânta Treime”, mun. Chișinău; dlui Ghenadie ZAPOROJAN - vicedirector al Dispensarului Republican de Narcologie;

* **Medalia „Nicolae Testemițanu”** – dlui Veaceslav BATÎR - director al Centrului Medicilor de Familie mun. Bălți; dlui Adrian BELÎI - profesor universitar la Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”; dlui Octavian CIRIMPEI - șef al Centrului Republican de Leziuni Termice; dlui Alexandru CLIM - șef de secție la Institutul de Medicină Urgentă; dlui Ion DAMASCHIN - medic la Spitalul Clinic Municipal „Sfânta Treime”, mun. Chișinău; dlui Valeriu GOBJILA - director al Centrului Stomatologic Municipal Chișinău; dlui Constantin MAROLA - șef de secție la Centrul de Sănătate Publică Raional Strășeni; dlui Ion ȘALARU - prim-vicedirector al Centrului Național de Sănătate Publică; dlui Victor VOLNEANSCHI - conferențiar universitar la Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”.

* **Om Emerit** – dlui Boris GOLOVIN - deputat în Parlament, membru al Comisiei protecție socială, sănătate și familie; dnei Liudmila CARDANIUC - șef de secție la Spitalul Clinic Municipal „Sfânta Treime”, mun. Chișinău.

Tabelul nr.7. Menționați cu distincții și titluri onorifice de Stat

Nr. d/r	Denumirea distincțiilor	Inclusiv în anii		
		2010	2015	2016
1	Ordinul Republicii	8	2	-
2	Ordinul „Gloria Muncii”	23	4	10
3	Ordinul de Onoare	1	1	-
4	Medalia „Meritul Civic”	11	3	4
5	Medalia „Nicolae Testemițanu”	9	2	9
6	Titlul „Om emerit”	4	2	2
	Total	56	14	25

1.10. Disciplina muncii

Pe parcursul anului 2016 au fost sancționați 592 de angajați (a. 2015 – 550), dintre care 252 sau 43 la sută au fost audiați, preliminar, în cadrul ședinței comitetului sindical

Pentru încălcarea actului medical au fost sancționați 255 de angajați sau 43,0 la sută din numărul total de sancționați, și pentru diverse încălcări ale normelor de muncă – concediați 71 angajați, dintre care 52 (sau 73 la sută) cu acordul/consultația comitetului sindical. Trei angajați au fost restabiliți în funcție la inițiativa comitetului sindical și unul – prin decizia Instanței de judecată (tabelul nr.8).

Tabelul nr.8. Sancțiuni disciplinare

Anii	Numărul total de salariați sancționați disciplinar	Au fost ascultați preliminar la comitetul sindical	dintre care:			
			Concediați		Restabiliți în funcție	
			Cu acordul/consultația comitetului sindical	Fără acordul/consultația comitetului sindical	La inițiativa comitetului sindical	De organele de drept
2010	824	191	62	4	4	3
2015	550	264	59	59	1	2
2016	592	252	52	19	3	1

Constatăm că disciplina muncii este un capitol la care trebuie lucrat în fiecare zi, iar rolul comitetului sindical este de a se implica activ nu doar în apărarea drepturilor salariaților membri de sindicat, dar și în prevenirea, în comun cu administrația, a încălcărilor prevederilor regulamentului intern, crearea unei atitudini conștiente a salariaților la locul de muncă, stimularea celor care muncesc conștiincios, etc.

1.11. Obiectivele programatice în domeniul resurselor umane

1. Realizarea, de către organizațiile sindicale de toate nivelurile ale Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova, obiectivelor în domeniul resurselor umane, aprobate de Congresul VI al Sindicatului din 29.05.2015.

2. Adoptarea, la nivel național, a unui Program de susținere social-economică a tinerilor specialiști încadrați în câmpul muncii urbane sau rurale.

3. Dezvoltarea competențelor în comunicare și conlucrare atât la nivelul medic-medic, cât și la nivelul medic-pacient, medic-rudă etc.

4. Elaborarea politicilor de întoarcere și reintegrare a lucrătorilor medicali migranți.

5. Menținerea, fortificarea și diversificarea surselor financiare alocate și colectate pentru învățământul medical, axat pe finalități de studii și dobândirea competențelor.

6. Elaborarea mecanismului de stabilire a necesităților de personal în baza indicatorilor de sănătate, solicitării asistenței medicale și perspectivelor de dezvoltare a instituțiilor.

7. Organizațiile sindicale membre ale Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova vor întreprinde măsuri pentru realizarea următoarelor deziderate:

7.1. Prevederea în Contractele colective de muncă a clauzelor mai favorabile pentru angajarea tinerilor specialiști în unitățile medicale.

7.2. Monitorizarea respectării prevederilor Ordinului

Ministerului Sănătății nr.139-p §3 din 15.10.2015 „Cu privire la aprobarea Regulamentului privind angajarea prin concurs a personalului medical din sistemul sănătății”, în special, a stipulării referitoare la enunțarea publică a funcțiilor vacante.

8. A propune Ministerului Sănătății, în vederea menținerii forței de muncă, de a permite unităților medicale reprofilarea și instruirea personalului în funcție, pe anumite specialități similare și conexe, astfel încât salariații să aibă posibilitatea de a exercita obligativități suplimentare cu remunerare respectivă.

9. Organizațiile sindicale membre ale Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova, de comun cu administrația unităților medicale:

9.1. Vor conlucra activ cu administrația publică locală privind crearea locurilor atractive de muncă pentru tinerii specialiști.

9.2. Vor încuraja angajații, în parteneriat constructiv, pentru succese în muncă și activitate sindicală.

CAPITOLUL II

EVOLUȚIA FINANȚĂRII UNITĂȚILOR MEDICALE ȘI OBIECTIVELE FEDERAȚIEI SINDICALE „SĂNĂTATEA” DIN MOLDOVA PENTRU PERIOADA URMĂTOARE

2.1. Informații generale

Scopul hotărârilor Congresului VI al Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova din 29 mai 2015 privind finanțarea sistemului de sănătate este de a sensibiliza conducerea Republicii Moldova de toate nivelurile că asistența medicală prestată populației nu corespunde timpului și cerințelor Organizației Mondiale a Sănătății. Unitățile medicale necesită o finanțare mai substanțială pentru a fi asigurate cu cadre medicale bine pregătite, aparataj medical performant, transport sanitar, echipament și, nu în ultimul rând, edificii corespunzătoare normelor sanitare etc.

Pentru realizarea acestui deziderat, Congresul a orientat organizațiile sindicale membre ale Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova să întreprindă acțiuni, în comun cu autoritățile publice de toate nivelurile, pentru îmbunătățirea finanțării sistemului de sănătate din republică, îndeosebi prin transferul de la Bugetul de stat a cel puțin 12,1 la sută în Fondul asigurărilor obligatorii de asistență medicală; stabilirea costului poliței de asigurare obligatorie de asistență medicală pentru categoriile asigurate de către Guvern, în calitate de asigurator, în mărimi echivalente costului Programului unic per locuitor; conlucrarea cu administrația publică locală privind

participarea mai substanțială la finanțarea unităților medicale etc.

Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova, în comun cu Ministerul Sănătății și Compania Națională de Asigurări în Medicină, în procesul avizării proiectelor Legii Bugetului de stat pe anul 2016 și Legii Fondurilor Asigurării Obligatorii de Asistență Medicală pentru anul 2016, au înaintat propuneri constructive privind ameliorarea domeniului sănătății.

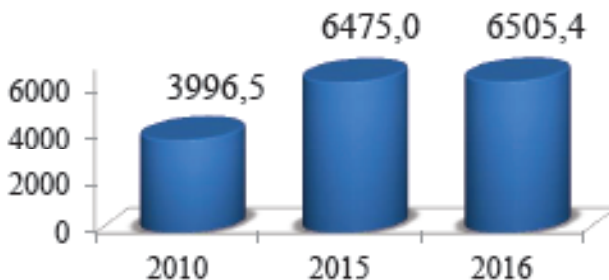
Ca rezultat, în anul de referință, sistemul de sănătate a fost finanțat ritmic, la un nivel stabil, factori care au dat posibilitate instituțiilor medicale să activeze și să acorde asistență medicală populației în măsura posibilităților.

Astfel, cheltuielile globale din Bugetul de stat pentru sănătate au crescut de la 6475,0 milioane de lei în anul 2015 la 6505,4 milioane de lei în anul 2016 sau cu 0,47 la sută majorare (*tabelul nr.9 și figura nr.2*).

Tabelul nr.9. Evoluția Bugetului public consolidat pentru ocrotirea sănătății

Anii	Cheltuielile pentru ocrotirea sănătății (milioane lei)	Creștere	
		milioane lei	%
2010	3996,5	150,0	103,90
2015	6475,0	693,8	112,00
2016	6505,4	30,4	100,47

Figura nr.2. Evoluția Bugetului consolidat al ocrotirii sănătății

De la Bugetul de stat pe anul 2016 au fost transferate în Bugetul consolidat al ocrotirii sănătății 3267,5 mil. lei sau 50,2 la sută.

Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova susține orice acțiune orientată spre creșterea finanțării sectorului sănătății. Totodată, trebuie de recunoscut că sectorul sănătății din Republica Moldova, ca domeniu considerat prioritar, este finanțat sub nivelul necesităților minime.

Asigurarea accesibilității și calității serviciilor medicale prestate populației sunt apreciate drept o prioritate a politicii sociale a Guvernului Republicii Moldova. Însă, pentru realizarea acestei priorități, în special pentru a dezvolta și reforma sistemul de sănătate în vederea asigurării accesibilității populației la servicii medicale de înaltă calitate, îmbunătățirii dirijării unităților medicale, asigurării acestora cu cadre medicale de o înaltă pregătire profesională etc. este necesară o creștere substanțială a cheltuielilor pentru sectorul de sănătate comparativ cu anii precedenți.

Este adevărat că cuantumul finanțării sănătății (în lei) crește anual, însă mijloacele respective sunt suficiente numai pentru a acoperi cheltuielile ce țin de creșterea prețurilor de consum, tarifelor la servicii și costurilor la produsele alimentare și mărfurile industriale.

Conform experților din domeniu, cheltuielile pentru sănătate trebuie să constituie nu mai puțin de 9 la sută din Produsul Intern Brut, echivalent cu nivelul mediu ale cheltuielilor din țările Uniunii Europene. Actualmente, în Republica Moldova cheltuielile pentru sectorul sănătății constituie numai 5,3 la sută din Produsul Intern Brut republican.

Obiectivul organizațiilor sindicale de toate nivelurile, este de a continua, în comun cu Ministerul Sănătății, Compania Națională de Asigurări în Medicină și administrația publică locală, activitatea privind obținerea finanțării prioritare a unităților medicale conform necesităților pentru a garanta populației servicii medicale de înaltă calitate, în volum necesar și la timp.

2.2. Evoluția veniturilor și cheltuielilor Fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală

Ministerul Sănătății, Compania Națională de Asigurări în Medicină și Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova, prin avizele la proiectele Fondurilor asigurărilor obligatorii de asistență medicală, înaintează anual propuneri concrete și argumentate pentru a îmbunătăți finanțarea sectorului sănătății ca ramură prioritară a economiei naționale.

Ca rezultat, în anul de referință, constatăm o creștere substanțială a finanțării instituțiilor medico-sanitare publice încadrate în sistemul de asigurări obligatorii de asistență medicală. La capitolul „Venituri”: de la 5062,9 mil. lei în 2015, la 5764,2 mil. lei în 2016 sau cu 701,3 mil. lei mai mult. La capitolul „Cheltuieli”: de la 5152,5 mil. lei în anul 2015, la 5673,4 mil. lei în anul 2016 sau cu 520,9 mil. lei mai mult. Prin urmare, s-a înregistrat o creștere cu 110,1 la sută.

Pentru anul 2017, la capitolul „Venituri” sunt planificate 6149,2 mil. lei sau cu 385,2 mil. lei mai mult decât în anul 2016. La capitolul „Cheltuieli” sunt planificate 6302,4 mil. lei sau cu 629,0 mil. lei mai mult, deficitul constituind 153,1 mil. lei (*tabelul nr.10*).

Tabelul nr.10. Evoluția Fondului asigurărilor obligatorii de asistență medicală

Anii	Venituri total (mil. lei)	Creștere		Cheltuieli total (mil. lei)	Creștere	
		mil. lei	%		mil. lei	%
2010	3434,4	363,4	111,8	3383,5	188,0	105,5
2015	5062,9	401,3	113,9	5152,5	520,9	110,1
2016	5764,2	701,3	113,9	5673,4	520,9	110,1
2017	6149,2	385,2	106,7	6302,4	629,0	111,1

Analizând evoluția finanțării instituțiilor medico-sanitare publice (a contingentelor de populație asigurate de către stat), observăm că indicele exprimat în procente, descrește din an în an (*tabelul nr.11*).

Tabelul nr.11. Evoluția finanțării instituțiilor medico-sanitare publice încadrate în asigurările medicale din transferurile de la Bugetul de stat

2010		2015		2016		2017	
mil. lei	%	mil. lei	%	mil. lei	%	mil. lei	%
1926,4	56,09	2125,9	43,39	2419,2	41,97	2576,5	41,90

Obiectivele Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova, în comun cu Ministerul Sănătății și Compania Națională de Asigurări în Medicină, sunt de a obține:

1. Stabilirea cuantumului sumei pentru o persoană asigurată de către stat echivalent cu valoarea poliței de asigurare obligatorie de asistență medicală, calculată conform Programului unic al asigurărilor obligatorii de asistență medicală, dar nu în procente din suma cheltuielilor planificate în Bugetul de stat.

2. Egalarea în drepturi a categoriei de persoane fizice neangajate cu cele angajate și motivarea acestora de a se încadra în sistemul de asigurări medicale obligatorii prin stabilirea costului poliței de asigurare obligatorie de asistență medicală pentru categoriile de populație asigurate de către Compania Națională de Asigurări în Medicină în funcție de cota contribuției individuale la salariul prognozat de Guvern.

2.3. Evoluția valorificării mijloacelor financiare de către instituțiile medico-sanitare publice alocate de către Compania Națională de Asigurări în Medicină conform contractelor încheiate

Întru valorificarea corectă și eficientă a mijloacelor financiare acordate unităților medicale de către Compania Națională de Asigurări în Medicină sunt elaborate Norme metodologice prin care se relevă importanța valorificării tuturor surselor financiare contractate de către unitățile medicale. Potrivit aceluiași Norme

metodologice, administrația unităților medicale este obligată să examineze, cel puțin o dată în an, la adunarea/conferința colectivului de muncă situația economico-financiară a unității și să programeze activități corespunzătoare pentru îmbunătățirea stării de lucruri.

În pofida măsurilor întreprinse, în anul de referință, nu toate instituțiile medico-sanitare publice încadrate în asigurările de sănătate au valorificat mijloacele financiare alocate de către Compania Națională de Asigurări în Medicină.

Obiectivele comitetelor sindicale pentru perioada următoare ar fi: *aplicarea eficientă a drepturilor organizațiilor sindicale la efectuarea controlului asupra respectării de către administrație a legislației muncii; examinarea la adunările/conferințele sindicale, cel puțin o dată în an, a situației economico-financiare a unității medicale și dispunerea modalităților respective pentru a obliga administrația unității să utilizeze, corect și eficient, mijloacele financiare alocate conform destinației.*

2.4. Evoluția asigurării medicale a cetățenilor Republicii Moldova

Legea „Cu privire la asigurările obligatorii de asistență medicală” nr.1585 din 07.02.1998 cu completările și modificările ulterioare prevede foarte clar că subiectul asigurării medicale este cetățeanul care, conform acestei legi, este obligat personal să asigure riscul de îmbolnăvire.

Au trecut mai mult de 12 ani de la implementarea sistemului de asigurări obligatorii de asistență medicală (01.01.2004), însă până în prezent 13 la sută din cetățenii Republicii Moldova nu sunt asigurați conform prevederilor legii (*tabelul nr.12*).

Tabelul nr.12. Evoluția procentuală a persoanelor asigurate din totalul populației Republicii Moldova

	2010	2014	2015	2016
Asigurați, total (%)	80,3	84,0	85,6	87,0

Cu regret, deocamdată nu toți cetățenii au conștientizat că asigurările obligatorii sunt garanția protejării sănătății.

De mai mulți ani, prin Legea Fondurilor asigurărilor obligatorii de asistență medicală se stabilesc facilități: reducerea cu 50 la sută a costului primei de asigurare medicală, stabilită în sumă fixă, pentru cetățenii care procură polița în primele 3 luni de la începutul anului calendaristic, iar pentru cei care dețin terenuri agricole – de o reducere cu 75 la sută. Cu toate acestea, asigurarea medicală obligatorie a cetățenilor nu atinge cota de sută la sută. Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova propune în continuare modificarea Legii nr.1593-XV din 26.12.2002 „Cu privire la mărimea, modul și termenele de achitare a primelor de asigurări obligatorii de asistență medicală în vederea stabilirii mărimii fixe a primei de asigurare medicală obligatorie pentru persoanele neangajate și neindicate în art. 4, alin (4) al Legii nr.1585 din 27.02.1998 „Cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală”, la nivelul primei în mărime fixă pentru persoanele asigurate, fără cea achitată de angajator.

Un alt pas ar fi aplicarea de către Compania Națională de Asigurări în Medicină a unor modalități mai eficiente pentru convingerea și motivarea cetățenilor de a-și asigura sănătatea, deoarece fiecare membru al societății beneficiază, direct sau indirect, de sistemul asigurărilor obligatorii de asistență medicală.

2.5. Evoluția creșterii primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală

Pentru ameliorarea sănătății populației și asigurarea accesului universal la serviciile medicale de înaltă calitate și la timp, este necesar de redresat substanțial finanțarea sectorului sănătății și de îmbunătățit managementul utilizării resurselor financiare orientate primordial spre rezultatele finale dorite.

Pentru realizarea acestui obiectiv, Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova a propus negocierea anuală a primelor de asigurare medicală calculate în mărime procentuală și sume fixe. Această

normă este prevăzută și de Legea nr.1593-XV din 26.12.2002 „Cu privire la mărirea, modul și termenele de achitare a primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală”. Cu regret, prevederile acestei legi se încalcă permanent. Astfel, prima de asigurare în formă de contribuție a fost înghețată la nivel de 7 la sută timp de 4 ani (2010-2013). Pentru anii 2015-2017 este stabilită în cuantum de 9,0 la sută. Prima de asigurare în sume fixe este înghețată la nivelul anului 2014 în cuantum de 4056,0 lei (*tabelul nr.13*).

Tabelul nr.13. Evoluția creșterii primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală

Indicatori	Anii			
	2010	2014	2015	2016
Primele de asigurare obligatorie în procente	7,0	8,0	9,0	9,0
Primele de asigurare obligatorie calculate în sume fixe (lei)	2478,0	4056,0	4056,0	4056,0

Ca scop al îmbunătățirii sistemului de sănătate din republică, Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova va propune partenerilor sociali nivel național reexaminarea anuală a primelor de asigurare medicală, exprimate în mărime procentuală și sume fixe, în funcție de creșterea economiei și, respectiv a salariului nominal prognozat.

2.6. Evoluția contribuției administrației publice locale la finanțarea unităților medicale

Evident, administrația publică locală se confruntă cu multiple probleme care necesită soluționare, însă, fără oameni sănătoși, autoritățile nu vor reuși să le rezolve.

Din aceste considerente, administrația publică locală, în calitate

de fondator, este obligată să asigure buna funcționare a unităților medicale subordonate.

Ministerul Sănătății și Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova, conștientizând acest fapt, au lansat inițiativa modificării Legilor nr.435 din 28.12.2006 „Privind descentralizarea administrativă” și nr.436 din 28.12.2006 „Privind administrația publică locală” în vederea susținerii financiare a instituțiilor medico-sanitare publice la capitolele: construcția, reconstrucția, reparația capitală și curentă a edificiilor; procurarea mijloacelor fixe.

În anul 2016 administrația publică locală a contribuit la finanțarea unităților medicale cu 77,2 mil. lei (*tabelul nr.14*).

Tabelul nr.14. Contribuția administrației publice locale la susținerea financiară a instituțiilor medicale din teritoriu

Anii	Bugetul consolidat al ocrotirii sănătății (mil. lei)	Contribuția administrației publice locale la susținerea financiară a instituțiilor medicale (mil. lei)	Procentul contribuției față de Bugetul consolidat al ocrotirii sănătății
2010	3996,5	99,1	2,48
2015	6475,0	101,7	1,57
2016	6505,4	77,2	1,19

Evident, susținerea materială a unităților medicale de către administrația publică locală este minimă. În perioada ce urmează este necesar ca organizațiile sindicale de toate nivelurile, în comun cu conducătorii unităților medicale, să-și impulsioneze eforturile spre:

- economisirea mijloacelor financiare;
- atragerea mai activă a investițiilor străine;
- conlucrarea administrației publice locale la asigurarea bunei funcționări a unităților medicale;
- gestionarea eficientă și transparentă a resurselor financiare și bunurilor materiale ale unității.

Astfel, în anul 2016, administrația publică locală a susținut financiar unitățile medicale din cadrul:

- mun. Chișinău – 38014,3 mii lei;
- mun. Bălți – 152,2 mii lei;
- Instituțiilor republicane – 16993,7 mii lei;
- Spitalelor raionale – 12904,5 mii lei
- Centrelor de sănătate asistență medicală primară – 4673,2 mii lei
- Centrelor de sănătate publică – nu au fost finanțate

2.7. Obiectivele Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova în domeniul finanțării sectorului sănătății pentru perioada ulterioară:

1. Obiectivul prioritar al Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova pentru perioada ulterioară este orientarea organizațiilor sindicale de toate nivelurile, în comun cu Ministerul Sănătății, Compania Națională de Asigurări în Medicină și administrația publică centrală și locală, spre obținerea prioritară a finanțării reale a sectorului sănătății pentru a garanta populației servicii medicale de înaltă calitate, iar lucrătorilor medicali – salarii demne și locuri de muncă decente.

2. Biroul Executiv al Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova va înainta propuneri conducerii Republicii Moldova privind:

2.1. Modificarea Legii nr.1593 din 26.12.2002 „Cu privire la mărimea, modul și termenele de achitare a primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală” în vederea stabilirii mărimii fixe a primei de asigurare medicală obligatorie pentru persoanele neangajate și neindicate în art.4, alin. (4) al Legii nr.1585 din 27.02.1998 „Cu privire la administrația publică locală”, la nivelul primei, în mărime fixă achitată de angajator.

Prezenta revedere ar garanta egalarea în drepturi a persoanelor fizice neangajate cu cele angajate și motivarea acestora de a se încadra în sistemul de asigurări medicale obligatorii.

2.2. Stabilirea cuantumului sumei pentru o persoană asigurată de către stat în mărime egală cu costul poliței de asigurare obligatorie de asistență medicală calculată conform Programului unic de asigurare obligatorie de asistență medicală, dar nu în procente din suma cheltuielilor planificate în Bugetul de stat (12,1%).

2.3. Stabilirea costului poliței de asigurare obligatorie de asistență medicală pentru toate categoriile de populație asigurate de către Compania Națională de Asigurări în Medicină, în funcție de cota contribuției individuale la salariul prognozat pe economie.

Măsura în cauză va exclude acordarea facilităților unor categorii de cetățeni la procurarea poliței de asigurări obligatorii de asistență medicală, prevăzute anual prin Legea Fondurilor asigurărilor obligatorii de asistență medicală. Or, în fața legii toți trebuie să fie egali.

2.4. Indexarea anuală a primelor de asigurare medicală exprimate în mărime procentuală și sume fixe în funcție de creșterea economiei și respectiv, a salariului nominal prognozat.

2.5. Elaborarea și aprobarea modalităților eficiente de convingere a cetățenilor să-și asigure sănătatea, dat fiind că fiecare membru al societății beneficiază, direct sau indirect, de sistemul asigurărilor obligatorii de asistență medicală.

3. Comitetele sindicale, în comun cu personalul de conducere al unităților medicale, vor continua lucrul privind:

- atragerea mai activă a investițiilor străine, îndeosebi prin proiecte ce țin de dezvoltarea și reformarea sistemului sănătății;*

- gestionarea eficientă și transparentă a mijloacelor financiare, cât și a bunurilor materiale ale unității;*

- negocierea cu administrația publică locală privind participarea mai activă a acesteia la asigurarea bunei funcționări a unităților medicale;*

- examinarea la adunări/conferințe sindicale, cel puțin o dată în an, a situației economico-financiare a unității și întreprinderea măsurilor adecvate pentru utilizarea eficientă și transparentă a mijloacelor financiare alocate.*

CAPITOLUL III

VENITURILE SALARIALE – PRINCIPALA SURSĂ DE PROTECȚIE SOCIALĂ A ANGAJAȚILOR ȘI OBIECTIVELE FEDERAȚIEI SINDICALE „SĂNĂTATEA” DIN MOLDOVA PENTRU PERIOADA URMĂTOARE

3.1. Informații generale

Situația economico-financiară din republică, în ultimii ani, a produs consecințe negative asupra societății, inclusiv asupra lucrătorilor medicali care s-au soldat cu nemulțumirea acestora privind veniturile salariale.

Salariul fiind principala sursă de venit, conform datelor statistice oficiale, acoperă numai circa 45 la sută din necesități ca lucrătorul medical și familia sa să aibă un trai decent.

Costul forței de muncă din perspectiva necesităților salariale ale unui lucrător medical este apreciat la nivel de 3-4 ori mai jos.

Plata muncii se efectuează în dependență de mijloacele financiare disponibile și nu conform costului real al muncii. Un astfel de sistem de remunerare a muncii este antiuman.

Pe de altă parte, devalorizarea monedei naționale, în raport cu principalele valute de referință, a compromis puterea de cumpărare a salariilor și pensiilor care sunt cele mai scăzute comparativ cu țările Uniunii Europene și din vecinătate. Prețurile și tarifele sunt cele mai mari din sud-estul Europei.

Conform datelor experților în domeniul muncii din republică și Uniunea Europeană, în Republica Moldova peste 80 la sută

constituie munca informală. Se creează impresia că nu se dorește ca să fie contracarat acest flagel care afectează întreaga societate, și în primul rând pe acei care muncesc cinstit.

Sindicatul de mai multe ori au cerut Parlamentului Republicii Moldova și Guvernului să înăsprească pedepsele față de acei care practică munca informală. În acest scop, Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei, în comun cu sindicatele, au elaborat și un proiect de modificare a codurilor administrativ și penal. Cu regret, acest proiect a fost respins de către Parlament.

Luând în considerare cele menționate, Congresul VI al Federației Sindicale „Sănătatea” din 29 mai 2015 a stabilit foarte clar direcțiile de activitate ale organizațiilor sindicale de toate nivelurile pentru obținerea creșterii nivelului de trai al membrilor de sindicat prin îmbunătățirea condițiilor pentru muncă și plata muncii.

Astfel, protecția social-economică a membrilor de sindicat a devenit pilonul prioritar în activitatea Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova.

Au fost stabilite obiective concrete, printre care:

- *obținerea majorării salariului mediu lunar al unui angajat din sănătate la, cel puțin, nivelul salariului mediu lunar al unui angajat din Republica Moldova;*

- *reexaminarea anuală a salariului minim ca garanție minimă de stat;*

- *negocierea unui nou sistem de plată a muncii angajaților din unitățile medicale încadrate în asigurările de sănătate și bugetare;*

- *negocierea spre majorare a cotelor pentru remunerarea muncii;*

- *obținerea majorării indemnizațiilor unice pentru tinerii specialiști cu o sută de procente;*

- *salarizarea asistentelor medicale principale la nivelul personalului de conducere;*

- *neadmiterea restanței la plata salariilor etc.*

Analizând activitatea organizațiilor sindicale de toate nivelurile membre a Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova în domeniul protecției sociale, menționăm că obiectivele propuse pentru anul de

referință, în marea lor majoritate au fost realizate.

Realizarea obiectivelor propuse se datorează, în prim plan prin utilizarea eficientă a parteneriatului social în sfera muncii la toate nivelurile.

În cadrul Comisiei parlamentare protecție socială, sănătate și familie și Comisiei pentru consultări și negocieri colective nivel de ramură în domeniul sănătății permanent au fost examinate problemele sociale ale angajaților din sănătate.

Au fost organizate întâlniri de lucru cu conducerea administrației publice centrale și locale etc.

Ca rezultat, în anul 2016, salariul mediu lunar în sănătate a crescut cu 13,1 la sută.

3.2. Evoluția salariului mediu lunar în domeniul sănătății

Luând în considerare faptul că criza economico-financiară mai afectează încă Republica Moldova, Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova și-a propus ca scop, în comun cu partenerii sociali nivel de ramură, cu susținerea administrației și organizațiilor sindicale din unități, majorarea veniturilor salariale ale angajaților din sănătate.

Au fost întreprinse mai multe măsuri privind îmbunătățirea veniturilor salariale ale angajaților printre care: au fost negociate, pentru anul 2016, cotele pentru plata muncii angajaților din unitățile medicale încadrate în asigurările de sănătate, majorându-le cu 5-10 la sută; s-au întreprins măsuri privind economisirea mijloacelor financiare și redirecționarea acestora la plata muncii; s-a negociat și implementat, de la 01.07.2016, un nou sistem de remunerare a muncii pentru angajații din unitățile medicale încadrate în sistemul asigurărilor de sănătate; a fost elaborat proiectul unui nou sistem de salarizare a angajaților din instituțiile medico-sanitare finanțate de la Bugetul de stat, subordonate Ministerului Sănătății; ca rezultat al modificării hotărârii Guvernului nr.381 din 13.04.2006 „Cu privire la condițiile de salarizare a personalului din unitățile bugetare” a fost stabilit, de la 01.06.2016, sporul la salariul de funcție pentru vechime în muncă personalului medical inferior; a fost aprobat Regulamentul

„Cu privire la modul de calculare a perioadei de muncă în vederea acordării sporului pentru vechime în muncă personalului din unitățile bugetare; s-a inițiat lucrul privind elaborarea unui nou sistem de salarizare pentru angajații din sectorul bugetar al Republicii Moldova, etc.

Ca rezultat al măsurilor complexe întreprinse, s-a reușit obținerea creșterii salariului mediu lunar al angajaților din sănătate de la 4430,2 lei în anul 2015 la 5010 lei lunar în anul 2016 (*tabelul nr.15*).

Tabelul nr.15. Evoluția salariului mediu lunar al unui angajat, pe activități economice

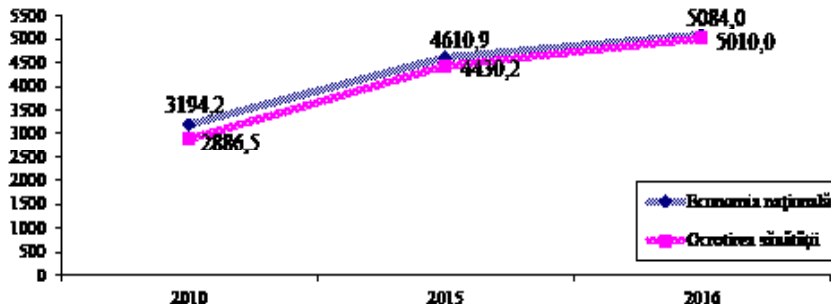
Genurile de activitate (secțiuni, conform CAEM)	Anii			Creștere	
	2010	2015	2016	Lei	%
Agricultură, silvicultură și pescuit	1645,8	3072,3	3321,4	249,1	108,1
Industrie	3438,0	4962,8	5353,7	390,9	107,9
Industria prelucrătoare	3096,0	4485,2	4877,8	392,6	108,8
Energie electrică și termică, gaze și apă	4841,6	8134,2	8930,9	796,7	109,8
Construcții	3227,3	4559,0	5064,5	505,5	111,2
Comerț cu ridicata și cu amănuntul	2718,0	3903,2	4558,0	654,8	116,8
Activități financiare	6365,8	8659,6	10338,9	1679,3	119,4
Administrație publică	3277,8	5749,2	6144,2	395,0	106,9
Învățământ - total	2358,3	3813,6	4017,7	204,1	105,4
<i>Sănătate și asistență socială</i>	<i>2886,3</i>	<i>4430,2</i>	<i>5010,0</i>	<i>579,8</i>	<i>113,1</i>
TOTAL:	3194,2	4610,9	5084,0	473,1	110,3-

Din informația prezentată în tabel, constatăm că salariul mediu al unui angajat din sectorul sănătății este cu 74 lei mai mic decât salariul mediu pe economie (*tabelul nr.16 și figura nr.3*).

Tabelul nr.16. Evoluția salariului mediu lunar al unui angajat din Republica Moldova comparativ cu salariul mediu al unui angajat din ocrotirea sănătății

Anii	Salariul mediu lunar al unui angajat din Republica Moldova (lei)	Salariul mediu lunar al unui angajat din sectorul sănătății (lei)	Diferența	
			lei	%
2010	3194,2	2886,3	307,9	90,36
2015	4610,9	4430,2	180,7	96,08
2016	5084,0	5010,0	74,0	98,54

Figura nr.3. Evoluția salariului mediu lunar al unui angajat din Republica Moldova comparativ cu salariul mediu al unui angajat din ocrotirea sănătății

Creșterea salariului mediu lunar al angajaților din sănătate depinde de mai mulți factori: cheltuielile pentru plata muncii; valorificarea cotelor aprobate pentru plata muncii; utilizarea pentru plata muncii a veniturilor de la serviciile contra plată; acordarea ajutorului material și premiarea angajaților; contribuția administrației publice locale la plata muncii; ocuparea completă a statelor de personal etc.

3.3. Evoluția cheltuielilor pentru plata muncii

Pentru obținerea finanțării suficiente a sistemelor de remunerare a muncii, Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova, anual, avizează Legea Bugetului de stat și Legea fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală; negociază cu Ministerul Sănătății și Compania Națională de Asigurări în Medicină cotele pentru remunerarea muncii angajaților din unitățile medicale încadrate în asigurările de sănătate; înaintează propuneri privind acoperirea cheltuielilor pentru plata muncii conform legislației; la încheierea contractelor cu unitățile medicale privind acordarea asistenței medicale, calculează cheltuielile pentru plata muncii conform cotelor aprobate de Ministerul Sănătății, Compania Națională de Asigurări în Medicină și Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova.

Pentru anul 2016 au fost negociate și aprobate cotele pentru remunerarea muncii cu o majorare de 5 la sută pentru asistența medicală primară și cu 10 la sută pentru asistența medicală specializată de ambulatoriu și prespitalicească urgentă (*tabelul nr.17*).

Tabelul nr.17. Evoluția creșterii cotelor pentru remunerarea muncii angajaților din unitățile medicale încadrate în asigurările de sănătate

Tipurile de asistență medicală	Cotele pentru plata muncii negociate până la 01.07.2016 (%)	Cotele pentru plata muncii negociate de la 01.07.2016 (%)	Creștere (%)
Asistența medicală prespitalicească urgentă	55	65	+ 10
Asistența medicală primară	60	65	+ 5
Asistența medicală specializată de ambulatoriu	55	65	+ 10
Asistența medicală spitalicească	55	55	-
Îngrijiri medicale comunitare și la domiciliu	55	55	-

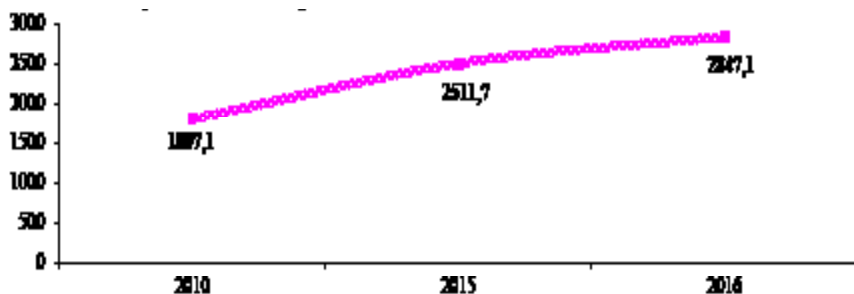
Datele statistice atestă o majorare continuă a cheltuielilor pentru remunerarea muncii angajaților din unitățile medicale, plata burselor studenților și elevilor din unitățile de învățământ.

În anul 2016, comparativ cu anul 2015, cheltuielile pentru remunerarea muncii a crescut cu 335,4 mil. lei sau cu 13,35 la sută (de la 2511,7 mil. lei în 2015 la 2847,1 mil. lei în 2016 (*tabelul nr.18, figura nr.4*).

Tabelul nr.18. Evoluția cheltuielilor pentru remunerarea muncii în domeniul ocrotirii sănătății

Anii	Bugetul consolidat al ocrotirii sănătății (mil. lei)	Cota cheltuielilor pentru remunerarea muncii	
		Mil. lei	%
2010	3996,5	1807,1	45,20
2015	6475,0	2511,7	38,79
2016	6505,4	2847,1	43,76

Figura nr.4. Evoluția cheltuielilor pentru remunerarea muncii în domeniul ocrotirii sănătății

În pofida creșterii continue a cheltuielilor pentru remunerarea muncii, nu are loc o creștere a veniturilor salariale care să permită asigurarea lucrătorilor medicali un trai decent cum prevede Constituția Republicii Moldova.

Obiectiv pentru perioada următoare este continuarea activității, în comun cu Ministerul Sănătății și Compania Națională de Asigurări în Medicină privind obținerea sporirii mai semnificative a cheltuielilor pentru remunerarea muncii.

3.4. Evoluția valorificării cotelor pentru remunerarea muncii angajaților din instituțiile medico-sanitare publice încadrate în asigurările de sănătate

Pentru anul 2016, Ministerul Sănătății, Compania Națională de Asigurări în Medicină și Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova au aprobat cotele pentru remunerarea muncii angajaților din instituțiile medico-sanitare publice încadrate în asigurările de sănătate la nivelul: pentru asistența medicală urgentă prespitalicească, asistența medicală primară și asistența medicală specializată de ambulatoriu – 65 la sută în raport cu suma totală a fiecărui tip de venit; pentru asistența medicală spitalicească și îngrijiri medicale comunitare și la domiciliu – 55 la sută.

Concomitent, Ministerul Sănătății, Compania Națională de Asigurări în Medicină și Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova, printr-o circulară anuală, îndeamnă conducătorii unităților medicale și comitetele sindicale să respecte realizarea cotelor aprobate.

Totodată, este necesar de menționat că în unele instituții medico-sanitare publice din start se planifică pentru remunerarea muncii cote mai mici decât cele aprobate de Ministerul Sănătății, Compania Națională de Asigurări în Medicină și Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova (*tabelul nr.19*).

Tabelul nr.19. Valorificarea cotelor pentru plata muncii angajaților din unitățile medicale încadrate în asigurările de sănătate

Denumirea instituțiilor medicale	Cotele pentru plata muncii	
	Planificate și valorificate conform normelor stabilite (%)	Planificate și valorificate mai mici decât normele stabilite (%)
Instituțiile republicane	38,6	61,4
Spitalele raionale	44,6	55,4
Centrele de sănătate din asistența medicală primară	37,0	63,0

Din informația prezentată în tabel, observăm că în anul de referință numai 38,6 la sută dintre instituțiile republicane au planificat și realizat cotele pentru plata muncii conform normelor aprobate pentru anul 2016, Spitalele raionale - numai 44,6 la sută și Centrele de sănătate din asistența medicală primară – 37,0 la sută.

Sarcina comitetelor sindicale din unitățile medicale, încadrate în asigurările obligatorii de asistență medicală, rămâne de a monitoriza respectarea necondiționată de către conducătorii unităților a cotelor aprobate pentru plata muncii.

Totodată, considerăm necesar, în comun cu Ministerul Sănătății și Compania Națională de Asigurări în Medicină, de examinat problema ce ține de întreprinderea măsurilor administrative către conducătorii unităților medicale care ignoră îndeplinirea hotărârii comune a Ministerului Sănătății, Companiei Naționale de Asigurări în Medicină și Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova privind valorificarea cotelor stabilite pentru remunerarea muncii, dat fiind că prin ignorarea realizării cotelor stabilite pentru plata muncii se încalcă flagrant actele normative internaționale și naționale ce țin de plata muncii: Declarația Universală a Dreptului Omului, art.23, la care Republica Moldova a aderat la 28.07.1990; Convenția Organizației Internaționale a Muncii nr.95 „Privind protecția salariului”; Constituției Republicii Moldova, art.47; Legii salarizării nr.847 din 14.02.2002, art.28; Codului muncii, art.144; Convenției colective nivel de ramura, punctul nr.45; Contractelor colective negociate la nivel de unități.

Este evidentă și vina președinților comitetelor sindicale, care nu participă activ la planificarea mijloacelor financiare în devizele de venituri și cheltuieli, conform cotelor aprobate, și nu efectuează controlul privind valorificarea acestora.

Din informațiile rapoartelor anuale ale organizațiilor sindicale, în anul 2016, au participat la elaborarea devizelor de venituri și cheltuieli ale unităților medicale numai 134 reprezentanți ai comitetelor sindicale din 274 sau 48,9 la sută.

Normele metodologice, aprobate de Ministerul Sănătății și Compania Națională de Asigurări în Medicină, coordonate cu Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova, obligă conducătorii unităților medicale încadrate în asigurările medicale, cel puțin o dată în an, să examineze activitatea economico-financiară a instituției la adunările/conferințele colectivelor de muncă. Din informațiile prezentate, practic în toate unitățile medicale a fost realizată această măsură. Sarcina comitetelor sindicale este de a utiliza această posibilitate, folosind forța colectivului de muncă pentru a impune administrația să respecte principiile de transparentă, obiectivitate

și corectitudine ce ține de gestionarea și utilizarea eficientă a alocațiilor financiare și bunurilor materiale, inclusiv a cotelor pentru remunerarea muncii.

3.5. Evoluția utilizării mijloacelor financiare acumulate de la serviciile medicale contra plată pentru remunerarea muncii

Conform informațiilor prezentate de către conducătorii unităților medico-sanitare și liderii de sindicat, în anul de referință, au fost utilizate pentru plata muncii numai 37,39 la sută (2015 – 42,66), în loc de 55-60 la sută.

Deasemenea, de la acumulările de la serviciile medicale contra plată au fost efectuate cheltuieli pentru îmbunătățirea condițiilor de muncă 14,20 la sută (2015 – 12,47); pentru tratament și odihnă 0,07 la sută (2015 – 0,03%); în alte scopuri 48,34 la sută (2015 – 44,84%) (tabelele nr.20 și nr.21).

Tabelul nr.20. Mijloace financiare acumulate de la serviciile contra plată și utilizarea lor

Anii	Total acumulat (mii lei)	Utilizate pentru:							
		Plata muncii		Îmbunătățirea condițiilor de muncă		Tratament și odihna salariaților		Alte scopuri	
		mii lei	%	mii lei	%	mii lei	%	mii lei	%
2010	371108,4	191263,0	51,53	32994,6	8,89	420,6	0,11	146471,9	39,47
2015	578194,4	246692,6	42,66	72086,2	12,47	150,6	0,03	259265,0	44,84
2016	683652,0	255598,7	37,39	97087,6	14,20	478,6	0,07	330487,1	48,34

Tabelul nr.21. Utilizarea mijloacelor financiare acumulate de la serviciile contra plată pentru remunerarea muncii pe tipuri de unități medicale

Denumirea unităților medicale	Mijloace financiare acumulate (mii lei)	Utilizate pentru plata muncii	
		mii lei	%
Republicane	493858,1	179697,2	36,39
Spitale raionale	62820,7	25307,5	40,29
Centrele de sănătate asistență medicală primară	18995,7	7492,2	39,44
Centrele de sănătate publică	42784,2	16435,0	38,41
Unități municipale	65193,3	26666,8	40,90
TOTAL:	683652,0	255598,7	37,39

În centrele de sănătate publică, din veniturile acumulate de la serviciile contra plată, în anul 2016, au fost utilizate pentru plata muncii numai 38,41 la sută. Problema constă în faptul că nu în toate centrele de sănătate publică sunt aprobate state de personal și ocuparea acestora cu personal fizic pentru a presta servicii contra plată, cum prevede Hotărârea Guvernului nr.381 din 13.04.2006 „Cu privire la condițiile de salarizare a personalului din unitățile bugetare” și nr.928 din 13.08.2007 „Cu privire la modul de constituire și de utilizare a mijloacelor speciale ale unităților publice subordonate Ministerului Sănătății”.

De menționat că plata muncii personalului care prestează servicii contra plată este prioritară ca și oricare altă muncă. Numai după ce este achitată plata muncii, conform prevederilor actelor normative în vigoare, din mijloacele speciale rămase pot fi efectuate alte cheltuieli, aprobate în devizele de venituri și cheltuieli.

Este necesar ca administrația și liderii de sindicat, cât și salariații să conștientizeze că serviciile contra plată sunt o muncă care trebuie să fie remunerată în conformitate cu actele normative în vigoare ale Republicii Moldova.

3.6. Evoluția acordării ajutorului material și premierea lucrătorilor medicali

Ca formă de susținere materială și stimulare a muncii performante în Republica Moldova, la fel ca și în țările Uniunii Europene, legislația prevede acordarea ajutorului material și premierea angajaților.

Acordarea ajutorului material are ca scop asigurarea materială a angajaților pentru ca aceștea să-și recupereze forța de muncă în timpul aflării salariatului în concediul anual. Din aceste considerente, Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova, în perioada negocierii cu Ministerul Sănătății a noului sistem de remunerare a muncii angajaților din unitățile medicale încadrate în asigurări, a insistat ca ajutorul material să fie prevăzut în hotărârea Guvernului ca normă obligatorie.

Astfel, de ajutor material în anul de referință, au beneficiat 43188 sau 91,58 la sută din numărul total de angajați (2015 – 41359 sau 79 la sută) (*tabelele nr.22 și 23*).

Tabelul nr.22. Acordarea ajutorului material și premierea angajaților

Anii	Numărul de angajați stimulați material		Suma cheltuielilor pentru stimularea materială (mii lei)
	Total	%	%
2010	49025	86,30	185161,0
2015	41359	79,0	190250,0
2016	43188	91,58	181720,4

Tabelul nr.23. Acordarea ajutorului material și premiarea lucrătorilor medicali pe tipuri de unități medicale

Denumirea unităților medicale	Numărul salariaților stimulați material	Suma cheltuielilor pentru stimularea muncii (mii lei)	Suma medie a unei stimulari (lei)
Republicane	17034	64958,5	3813,5
Spitale raionale	7850	18986,1	2418,6
Centrele de sănătate asistență medicală primară	7622	43265,6	5676,4
Centrele de sănătate publică	1989	10607,8	5333,2
Unități municipale	8693	43902,4	5050,3
TOTAL:	43188	181720,4	4207,7

Din păcate, nu toți conducătorii unităților medicale, dar și liderii de sindicat, au conștientizat importanța ajutorului material ca normă obligatorie.

În anul de referință, nu au utilizat această formă de stimulare materială conducătorii unităților medicale din: **Centrele de sănătate publică** din raioanele Aneii Noi și Vulcănești; **Instituțiile republicane** – Spitalul Republican al Asociației Curativ Sanatoriale și de Recuperare a Cancelariei de Stat a Republicii Moldova, Centrul Național de Sănătate a Reproducerii și Genetică Medicală; Institutul de Ftiziopneumologie „Chiril Draganiuc”, Policlinica Stomatologică din Comrat; **Spitalele raionale** – Cahul, Comrat, Criuleni, Florești, Nisporeni și Soroca; **Centrele de sănătate din asistența medicală primară** – Bravicea raionul Călărași, Căinari, Căușeni, raionul Dubăsari, Teleșeu raionul Orhei, Biliceni Vechi raionul Sângerei, Visoca raionul Soroca, Cojușna și Pânășești raionul Strășeni.

Premierea angajaților în unitățile medicale se utilizează ca formă de stimulare a muncii performante. În acest scop, Ministerul Sănătății, în comun cu Compania Națională de Asigurări în Medicină și Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova, au elaborat și aprobat

Regulamentul-tip privind premiarea și acordarea ajutorului material salariaților, în baza căruia în unități sunt aprobate regulamentele respective.

Conform regulamentelor, este necesar de efectuat premiarea diferențiat, în baza totalurilor de activitate a fiecărui angajat, ținându-se cont de realizarea indicatorilor aprobați de regulamentele respective.

Cu regret, în majoritatea unităților medicale premiarea se efectuează, ca regulă, în quantum de un salariu de funcție, dar nu diferențiat cum prevăd regulamentele respective.

Prin urmare, scopul premierii, ca formă de stimulare a muncii performante, nu se realizează. În cazurile premierii nu se ține cont de sporirea eficienței și calității muncii, gradului de pregătire profesională, aplicarea în muncă a rezultatelor științifice, metodelor avansate de lucru, intensitatea muncii, absența reclamațiilor întemeiate etc.

Ca obiectiv al organizațiilor sindicale de toate nivelurile rămâne monitorizarea respectării de către angajatori a prevederilor actelor normative ce țin de acordarea ajutorului material și premiarea angajaților.

3.7. Evoluția contribuțiilor administrației publice locale la stimularea muncii lucrătorilor medicali

Un rol important privind motivarea cadrelor medicale să activeze în instituțiile medico-sanitare îi revine administrației publice locale. Acest obiectiv poate fi realizat prin o atenție mai sporită față de tinerii specialiști, în prim plan, prin asigurarea acestora cu spațiu locativ și contribuții la plata muncii etc.

La finele anului de referință, 168 de localități din țară nu dispun de medic de familie, iar în unele dintre ele lipsește și personalul medical veriga medie.

Însă, ca și în anii precedenți, administrația publică locală practic nu a participat la stimularea muncii lucrătorilor medicali pentru a-i cointeresa să activeze în sistem.

În anul 2016, administrațiile publice locale au alocat instituțiilor medico-sanitare publice 77200,0 mii lei (2015 – 101700,0 mii lei) sau cu 24500,0 mii lei mai puțin. În anul de referință, administrația publică locală practic nu a contribuit la stimularea muncii lucrătorilor medicali, cheltuind numai 245,0 mii lei sau 0,32 la sută din alocații. (tabelul nr.24).

Tabelul nr.24. Alocații de la administrația publică locală

Anii	Alocații de la administrația publică locală (mii lei)	Inclusiv cheltuieli pentru plata muncii	
		mii lei	%
2010	79568,9	519,0	0,65
2015	101700,0	6164,3	7,28
2016	77200,0	245,0	0,32

Sarcina administrației unităților medicale, în comun cu comitetele sindicale, pentru perioada următoare rămâne aceeași – să argumenteze competent și insistent oportunitatea stimulării muncii lucrătorilor medicali din contul finanțelor publice, prin acordarea ajutorului material și premiarea angajaților, stabilirea unui spor la salariul de bază pentru cadrele tinere.

3.8. Evoluția salariului minim

Salariul minim reprezintă garanția minimă a retribuției stabilite de Guvern, sub nivelul căreia angajatorul nu este în drept să plătească pentru o normă de muncă pe lună.

Este necesar ca salariul minim să fie examinat anual de către Guvern în raport cu nivelul salariului mediu pe economie, nivelul prognozat al ratei inflației, creșterea economiei.

Cu toate că Guvernul, prin Legea nr.1432 din 28.12.2000, cu completările și modificările ulterioare, a stabilit ca normă

reexaminarea anuală a mărimii salariului minim, această prevedere se încalcă permanent. Astfel, salariul minim a fost reexaminat ultima dată în anul 2014, fiind stabilit în cuantum de 1000 lei. Comparând salariul minim în Republica Moldova cu cel din țările din regiune, constatăm că acesta este cel mai mic - de doar numai 46 de euro.

Menționăm că, Uniunea Europeană recomandă țărilor cu un nivel sporit al sărăciei, printre care se regăsește și Republica Moldova, ca salariul minim să fie la nivelul minimului de existență și o ulterioară stabilire a acestuia în raport de 60 la sută din salariul mediu pe economie. La finele anului 2016 salariul minim a constituit numai 19,67 la sută din salariul mediu pe economie.

Problema poate fi soluționată numai prin organizarea presiunilor asupra Guvernului ca acesta să-și onoreze obligațiunile stabilite de legislație.

3.9. Timpul de muncă și salarizarea

Codul muncii și Convenția colectivă (nivel de ramură) pe anii 2014-2017 obligă angajatorii să efectueze evidența timpului de muncă real prestată (normală, noaptea, suplimentară, zilele de repaus și sărbători etc.) și să asigure plata muncii conform actelor normative în vigoare.

Datele statistice din rapoartele anuale 2016 demonstrează că în majoritatea unităților medicale se efectuează evidența timpului de muncă. Orele de muncă prestate suplimentar în anul 2016, în afara programului stabilit, a constituit 87340 ore și care au fost achitate.

Sindicatelor au propus, ca o variantă de soluție, elaborarea și adoptarea unui Formular-tip, aprobat de Guvern, care ar permite angajaților să asigure evidența reală a timpului de muncă și salarizarea pe potrivă.

Cu regret, până în prezent, deși partea guvernamentală nu respinge propunerea sindicatelor, un asemenea Formular-tip încă nu este elaborat. Însă, până la elaborarea și adoptarea de către Guvern a unui mecanism mai eficient de evidență reală a timpului de muncă și remunerarea legitimă a acestuia, angajatorii unităților medicale sunt

obligați să țină în vizor evidența exactă a timpului de muncă prestat efectiv de către fiecare salariat și salarizarea corespunzătoare.

Rolul comitetelor sindicale este de a ține sub control strict evidența reală a timpului de muncă și plata acestuia pe potrivă conform legislației.

Prin intermediul Comisiei Naționale pentru Consultări și Negocieri Colective sindicatele au propus de soluționat problema ce ține de inclusiunea în timpul de muncă a duratei pauzei de masă și odihnă în unitățile cu flux continuu care nu este posibil de oprit, printre care se regăsesc și unitățile medico-sanitare.

Problema a fost soluționată prin aprobarea modificărilor și completărilor Convenției colective (nivel național) nr.2 din 09 iulie 2004 „Timpul de muncă și timpul de odihnă”.

Sarcina angajaților și comitetelor sindicale a fost de a elabora Lista profesiilor (funcțiilor) și activităților și aprobarea acesteia prin Contractul colectiv de muncă sau prin Regulamentul intern al unității.

Cu regret, în majoritatea instituțiilor medico-sanitare cu flux continuu, activitatea cărora nu este posibilă de oprit, această facilitate încă nu este realizată.

Sarcina comitetelor sindicale, în comun cu administrația unităților medico-sanitare cu flux continuu, a căror activitate nu este posibil de oprit, în regim de urgență, să elaboreze și să adopte prin contractul colectiv de muncă sau Regulamentul intern Lista profesiilor (funcțiilor) a căror pauză de masă să se includă în timpul de muncă.

3.10. Costul forței de muncă din perspectiva necesităților salariaților care activează în unitățile medicale din Republica Moldova

Ca scop al asigurării respectării drepturilor și intereselor social-economice și de muncă ale salariaților, sindicatele au elaborat Metodologia de estimare a costului forței de muncă din perspectiva necesităților acestora.

Confederația Națională a Sindicatelor din Moldova, în repetate

rânduri, a înaintat conducerii Republicii Moldova propuneri cu referință la eliminarea discrepantei enorme dintre nivelul salariilor și necesitățile de consum pentru asigurarea unui nivel decent de trai și a reproducerii capacităților de muncă.

Menționăm că guvernării Republicii Moldova, practic, nu au făcut nimic pentru soluționarea acestei probleme importante pentru cetățeni. Din contra, pentru a se justifica, au anulat Bugetul minim de consum aprobat în 1993, înlocuindu-l, în anul 2012, cu o normă reprobabilă - minimumul de existență.

Precizăm că minimumul de existență reprezintă niște norme de supraviețuire fizică și se aplică numai în perioada de depășire a acestuia.

Apare o întrebare retorică: avem sau nu în Republica Moldova criză economică profundă? Sigur că nu. Anual, deși ne semnificativ, dar are loc o creștere a economiei, a salariilor etc. Prin urmare, problema constă nu în lipsa sau insuficiența mijloacelor financiare, ci în gestionarea nerațională a acestora.

Prin urmare, promovarea în Republica Moldova a normei minimumului de existență nu este altceva decât camuflarea de către guvernare a nivelului de trai extrem de scăzut al populației.

Pentru estimarea costului forței de muncă din perspectiva necesităților salariaților s-a ținut cont de recomandările organizațiilor internaționale, primordial, Organizația pentru alimentație și agricultură a Națiunilor Unite și Organizația Mondială a Sănătății. În plus, conținutul coșului alimentar al bugetului rațional de consum a fost orientat spre structura reală a formatului de consum al populației Republicii Moldova.

Astfel, pentru asigurarea nivelului demn de trai al familiei formată din doi salariați și doi copii, potențial ar fi necesar de circa 37 mii de lei pe lună. Această sumă, evident, trebuie să fie acoperită de salariile celor doi salariați-familiști. Or, în medie, cuantumul salariului unui angajat, realmente, trebuie să se stabilească de circa 18,5 mii de lei pe lună.

În pofida faptului că salariile angajaților din sănătate se majorează

anual, acestea nici pe departe nu asigură un nivel de trai decent.

Concluzia vădită ar fi: costul forței de muncă a angajaților din sănătate – domeniu declarat prioritar în cadrul economiei naționale, este apreciat doar la nivelul de circa 50 la sută din necesitățile salariaților și familiilor acestora.

De remarcat că, motivul principal al exodului masiv al cadrelor medicale din Sănătate în alte domenii și țări este aprecierea la un nivel foarte scăzut al forței de muncă a lucrătorului medical. Anume această situație și a cauzat declinul atractivității și motivației pentru sectorul sănătății.

Ca o variantă de soluție a problemei, considerăm că Guvernul trebuie să revină la aprobarea indicatorului estimării necesităților de consum ale populației, adică a Bugetului minim de consum, după care, peste 4-5 ani, la Bugetul rațional de consum, să legalizeze evaluarea valorică a conținutului și structurii consumului de bunuri și servicii ca normă de satisfacere completă nevoilor fiziologice, spirituale și sociale rezonabile ale unei persoane. Adică să se instaureze un trai normal și demn pentru salariații din branșă.

Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova, în cadrul negocierii Convenției colective (nivel de ramură) pentru perioada ulterioară și a Contractelor colective de muncă (nivel de unități), va ține cont de nivelul extrem de scăzut al estimării costului forței de muncă a salariaților din sănătate și va cere o majorare substanțială a veniturilor salariale ale angajaților din unitățile medicale.

3.11. Evoluția realizării mijloacelor financiare în quantum de 0,15% pentru soluționarea problemelor lucrătorilor medicali

Un proverb latin, înțelept ne îndeamnă „Legile sunt elaborate pentru ca cei mai puternici să nu poată face ce vor” („Inde datae leges, ne fortior omnia posset”).

Cu regret, mulți conducători ignoră să respecte prevederile Codului muncii, Legii sindicatelor, Convenției colective de nivel de ramură, contractelor colective, etc., care îi obligă să planifice

în devizele de venituri și cheltuieli mijloace financiare în mărime de 0,15 la sută raportat la fondul de salarizare pentru soluționarea problemelor salariaților. Poate salariații din colectivele pe care le conduc, dar și însăși conducătorul, nu au probleme pentru a fi soluționate? Este fals. Sondajul arată că toți, inclusiv conducătorul au probleme pentru rezolvarea cărora necesită mijloace financiare.

În ajutorul conducătorilor și comitetelor sindicale, Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova, în comun cu Ministerul Sănătății, au elaborat și aprobat un regulament special prin care se îndrumă în ce scopuri trebuie să fie utilizate aceste mijloace.

Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova, anual, examinează această problemă și îndrumă conducătorii unităților să respecte legea. Cu regret, situația nu se îmbunătățește.

În anul de referință, din nou mulți conducători ai unităților medicale au încălcat legea. Astfel, din 32 de Centre de sănătate publică numai în 10 au fost planificate și utilizate mijloace financiare pentru soluționarea problemelor salariaților, din 49 de instituții republicane – numai în 15, din 32 de Spitale raionale – numai în 17; din 77 de Centre de sănătate din asistența medicală primară – numai în 32 (*tabelul nr.25*)

Tabelul nr.25. Utilizarea mijloacelor financiare pentru soluționarea problemelor sociale ale angajaților

Denumirea unităților medicale	Numărul unităților medicale	Dintre ele:		Suma (mii lei)
		Au cheltuit mijloace financiare	%	
Republicane	49	15	30,6	665,9
Spitalele raionale	32	17	53,1	458,0
Centrele de sănătate asistență medicală primară	139	58	41,6	430,2
Centrele de sănătate publice	34	9	26,5	80,3
TOTAL:	254	99	39,0	1634,2

Unitățile medicale din municipiul Chișinău au cheltuit pentru soluționarea problemelor salariaților 201,3 mii lei, municipiul Bălți – 275,6 mii lei

Stimați conducători, dacă vreți să învingeți o slăbiciune nu o hrăniți. Sarcina comitetelor sindicale din organizațiile primare este simplă – utilizați drepturile Sindicatului prevăzute de Codul muncii, Legea sindicatelor și Statutul Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova.

3.12. Protecția socială a angajaților-pensionari

Actualmente, în sectorul sănătății activează mai mult de 30 la sută lucrători de vârstă pensionară și invalizi.

Este cunoscut că salariul este nu numai principala sursă de existență a angajaților și familia acestora, dar constituie și factorul determinant în calcularea viitoarei pensii. Salarii mici, deci și pensii mici. În sectorul sănătății majoritatea absolută a pensionarilor care continuă să activeze au o pensie sub minimul de existență.

Din anul 1999 sindicatele, dar și întreaga societate de nenumărate ori au solicitat de la guvernanți să schimbe metodologia de calculare a pensiei care discrimina esențial categoriile de pensionari. În fondul de pensii contribuim cu toții cu 6%, dar beneficiem în mod diferit, unii de 42%, alții de 75% din venitul asigurat.

Cerințele sindicatelor au fost: recalcularea pensiilor pentru limita de vârstă persoanelor care își continuă activitatea; adoptarea și implementarea unei norme unice de calculare a pensiei pentru toate categoriile de contribuabili etc.

A fost necesar să treacă zeci de ani ca guvernanții să audă vocea oamenilor care muncesc.

În sfârșit, Parlamentul, prin Legea nr.290 din 16.12.2016, a modificat Legea nr.156 din 14.10.1998 „Privind pensiile de asigurări sociale de stat”.

Astfel, la 1 ianuarie 2017 a intrat în vigoare Legea nr.190 „Cu privire la sistemul public de pensii”. Noul act normativ conține

formule de calcul mult mai simple, mai transparente, mai pe înțelesul tuturor, în comparație cu formula sistemului care a funcționat până la 01.01.2017. O altă prioritate a noului sistem este valorizarea venitului asigurat care include, în afară de stagiul de cotizare, perioadele îngrijirii unui copil până la vârsta de 3 ani și a unui copil cu dizabilități până la 18 ani, pentru incapacitate în muncă temporară, perioada de rezidențiat în învățământul postuniversitar obligatoriu etc.

În același timp, noul sistem conține și unele norme discriminatorii, contradictorii, printre care stabilirea pensiei anticipate pentru lucrătorii care muncesc în condiții foarte grele și foarte nocive. Spre exemplu, lucrătorii care muncesc în laboratorul Medicină Nucleară. Conform legii anterioare, acești lucrători puteau să se pensioneze anticipat, cu opt ani de zile. Conform legii noi acestea au pierdut acest drept. Ei trebuie să muncească suplimentar ca și lucrătorii care lucrează în condiții normale de muncă. Acest fapt a trezit nemulțumirea lucrătorilor din sănătate și nu numai.

Un alt neajuns al noului sistem de pensionare se referă la persoanele care muncesc după ieșirea la pensie. În sănătate, la finele anului 2016, munceau mai mult de 30 la sută de pensionari. Pentru acești cetățeni norma de recalculare a pensiei este discriminatorie, dat fiind că de dreptul la recalcularea pensiei vor beneficia numai acei cetățeni care ies la pensie, începând cu 1 ianuarie 2017, peste 2 ani de activitate. Acei care la data respectivă munceau și vor continua să muncească, sunt lipsiți de acest drept. Noi, sindicaliștii, considerăm că este necesar ca acest lucru să se facă eșalonat, astfel ca de dreptul de recalculare a pensiei să beneficieze toți acei care muncesc sau au muncit.

Un alt aspect ține de pensia anticipată, introdusă la solicitarea sindicatelor. Însă, ea poate fi aplicată imediat (de la 01.01.2017) numai pentru bărbați, nu și în cazul femeilor. Pentru femei acest drept va fi implementat doar peste șase ani. Motivul fiind că pensia anticipată poate fi solicitată doar cu trei ani înainte de atingerea vârstei standard de pensionare care este de 63 ani.

Sindicatelor au reacționat prompt la lacunele discriminării a noului sistem de pensionare și au înaintat Parlamentului propuneri privind eliminarea acestora. Rămâne ca Parlamentul să audă vocea oamenilor care muncesc.

3.13. Informații privind implementarea noului sistem de plată a muncii conform prevederilor Hotărârii Guvernului nr.837 din 06.07.2016

Succesul dezvoltării și racordării medicinei naționale la standardele europene în mare măsură depinde de situația economico-financiară a lucrătorilor medicali care activează în sistem. Din aceste considerente, Congresul VI din 29.05.2015 al Sindicatului de ramură, printr-o revendicare, a propus conducerii Republicii Moldova să modifice sistemul existent de plată a muncii sau să elaboreze și adopte un nou sistem bazat pe principiile democratice care să asigure plata muncii conform costului forței de muncă ca valoare, iar salariatului și familiei acestuia – sănătate și bunăstare.

În anul de referință, partenerii sociali nivel de ramură (Ministerul Sănătății. Compania Națională de Asigurări în Medicină și Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova) au început negocierile pe marginea unui nou sistem de remunerare a muncii angajaților din unitățile medicale încadrate în asigurările de sănătate.

La finele anului 2015, Ministerul Sănătății a prezentat spre avizare Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova proiectul hotărârii Guvernului „Pentru aprobarea Regulamentului privind salarizarea angajaților din instituțiile medico-sanitare publice încadrate în sistemul asigurării obligatorii de asistență medicală”.

Luând în considerare importanța plății muncii, Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova a consultat colectivele de muncă. În baza propunerilor parvenite și consultărilor cu experții în domeniu, a fost elaborată poziția Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova ce ține de noul sistem de remunerare a muncii, aprobată unanim la 14.06.2016 de Biroul Executiv al Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova.

Concomitent, Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova a propus, în scopul minimalizării riscurilor, să fie continuate consultările între partenerii sociali nivel de ramură în domeniul sănătății și implementarea noului sistem de remunerare a muncii ca proiect pilot.

Cu regret, Guvernul nu a ținut cont de unele propuneri importante ale colectivelor de muncă și la 06 iulie 2016 a aprobat Hotărârea nr.837 „Pentru aprobarea Regulamentului privind salarizarea angajaților din instituțiile medico-sanitare publice încadrate în sistemul asigurării obligatorii de asistență medicală”.

Evident, tot ce este nou poate avea și unele dificultăți. Din aceste considerente, s-a convenit ca Ministerul Sănătății, în comun cu Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova, să monitorizeze și să evalueze implementarea noului sistem de remunerare a muncii, să identifice părțile slabe și, la necesitate, să intervină cu modificările respective.

Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova a propus conducătorilor instituțiilor medico-sanitare publice, în comun cu comitetele sindicale, să examineze problemele apărute după implementarea noului sistem de remunerare a muncii și să înainteze propunerile argumentate Ministerului Sănătății și Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova pentru a fi examinate în scopul îmbunătățirii sistemului de plată a muncii.

Propunerile colectivelor de muncă au fost colectate prin intermediul raportoartelor anuale 2016 ale organizațiilor sindicale.

Menționăm că, majoritatea absolută a colectivelor de muncă s-au pronunțat asupra noului sistem de plată a muncii, indicând următoarele:

1. Noul sistem de plată a muncii a contribuit la majorarea veniturilor salariale. Rezultatele examinării nivelului veniturilor salariale au demonstrat că salariile la o funcție ocupată a angajaților din unitățile medicale încadrate în asigurările obligatorii de asistență medicală s-au majorat, în mediu, cu 1322,5 lei, inclusiv: medicilor cu 2178,6 lei; personalului medical veriga medie – cu 1195,6 lei;

personalului medical inferior – cu 691,5 lei; alt personal – cu 1237,5 lei (tabelul nr.26).

Tabelul nr.26. Modificarea salariilor la o funcție ocupată în rezultatul implementării sistemului de plată a muncii, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.837 din 06.07.2016, total pe instituții medico-sanitare publice, încadrate în asigurările de sănătate

Denumirea funcțiilor	Salariul mediu lunar la o funcție ocupată (lei)		Diferența	
	Până la 01.07.2016	După 01.07.2016	Lei	%
Medici	5529,2	7707,8	2178,6	139,4
Personal medical veriga medie	3576,3	4771,8	1195,6	133,4
Personal medical inferior	1867,8	2546,0	691,5	136,3
Alt personal	3129,3	4366,8	1237,5	139,5
Media	3525,6	4848,1	1322,5	137,5

Menționăm c salariile la o funcție ocupată încadrate în tabel includ: salariul de funcție; suplimentul la salariul de funcție pentru îndeplinirea indicatorilor de performanță; sporul pentru activitate pe timp de noapte; sporul pentru condiții nefavorabile de muncă; suplimentul pentru înlocuirea personalului temporar absent; salarizarea muncii prin cumul, etc.

2. Totodată, unii conducători sunt îngrijorați de insuficiența de mijloace financiare, în prim plan, pentru achitarea plăților ce țin de îndeplinirea indicatorilor de performanță.

3. Majoritatea absolută a propunerilor din colective țin de: revenirea la plata sporurilor pentru categoria (gradul) de calificare; plata sporului pentru intensitatea muncii fără prelucrarea timpului cum prevede legislația muncii Republicii Moldova; diferențierea plății pentru vechimea în muncă nu din 10 în 10 ani, dar din 5 în 5

ani; acordarea primei și ajutorului material obligatoriu; permiterea conducătorilor unităților medicale să activeze prin cumul; în anexele 1 și 3 de prevăzut salariile de funcție minime și maxime; micșorarea numărului de indicatori de performanță, etc.

Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova va examina și va totaliza toate propunerile parvenite din colective și le va înainta Ministerului Sănătății pentru a fi examinate în comun.

3.14. Obiectivele Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova în domeniul protecției sociale ale lucrătorilor medicali-membri de sindicat

Analizând situația reală în domeniul protecției sociale a lucrătorilor medicali membri de sindicat și constatând că măsurile întreprinse astăzi sunt insuficiente pentru a îmbunătăți nivelul de trai a membrilor de sindicat și familiilor lor, Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova își propune, pentru perioada următoare, realizarea în comun cu partenerii sociali de toate nivelurile, următoarele obiective:

1. Obținerea sporirii mai substanțiale a mijloacelor financiare pentru remunerarea muncii.

2. Obținerea creșterii salariului mediu al angajaților din unitățile medicale, inclusiv din cele bugetare, la nivelul nu mai puțin decât salariul mediu pe economie.

3. Biroul Executiv al Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova:

3.1. Va activa în scopul reorientării politicii salarizării angajaților de la salarizare în raport cu sursa financiară disponibilă la salarizare, conform costului real al prestării serviciilor.

3.2. Va elabora și înainta propuneri conducerii Republicii Moldova privind perfectarea sistemului de remunerare a muncii angajaților din instituțiile medico-sanitare publice încadrate în asigurările obligatorii de asistență medicală și elaborarea unui nou sistem de plată a muncii angajaților din unitățile bugetare.

3.3. Va propune Ministerului Sănătății întreprinderea măsurilor administrative către conducătorii unităților medicale care ignoră îndeplinirea hotărârii comune a Ministerului Sănătății, Companiei Naționale de Asigurări în Medicină și Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova ce ține de valorificarea cotelor stabilite pentru remunerarea muncii angajaților din unitățile încadrate în asigurările de sănătate.

4. Liderii organizațiilor sindicale, în comun cu conducătorii unităților medicale:

4.1. Vor întreprinde acțiuni eficiente privind îmbunătățirea managementului mijloacelor financiare disponibile, cu utilizarea economiilor întru suplimentarea veniturilor salariale.

4.2. Vor monitoriza și vor întreprinde măsuri eficiente privind evidența reală a timpului de muncă și plata acestuia pe potrivă conform legislației.

4.3. Vor asigura necondiționat realizarea prevederilor Convenției colective (nivel național) nr.15 din 09 iunie 2015 „Pentru aprobarea modificărilor și completărilor ce se operează în Convenția colectivă (nivel național) nr.2 din 9 iulie 2004 „Timpul de muncă și timpul de odihnă” în vederea includerii „în timpul de muncă a duratei pauzei de masă”.

4.4. Vor examina, cel puțin o dată în an, situația economico-financiară a unității la adunările/conferințele colectivelor de muncă și vor întreprinde acțiuni privind respectarea principiilor de transparență, corectitudine și obiectivitate ce ține de gestionarea corectă și eficientă a alocațiilor financiare și bunurilor materiale, inclusiv a cheltuielilor pentru remunerarea muncii.

4.5. Vor înainta propuneri argumentate fondatorilor unităților medicale privind oportunitatea stimulării muncii lucrătorilor medicali din contul finanțelor publice prin acordarea ajutorului material, premiarea și stabilirea unui spor la salariul de bază, îndeosebi a tinerilor specialiști.

CAPITOLUL IV

PARTENERIATUL SOCIAL ÎN SFERA MUNCII

4.1. Informații generale

Parteneriatul social în sfera muncii reprezintă un sistem de raporturi stabilite între salariați (reprezentanții salariaților), angajatori (reprezentanții angajaților) și autoritățile publice respective în procesul determinării și realizării drepturilor și intereselor sociale și economice ale părților.

Pe parcursul anului 2016, Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova a reprezentat interesele salariaților din ramura ocrotirii sănătății în cadrul dialogului social, atât la nivel național, cât și ramural. Cadrul juridic al activității Federației privind parteneriatul social este Constituția Republicii Moldova, Convenția OIM nr.98 din 1949 „Privind dreptul la organizare și negociere colectivă”, Strategia Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova, aprobată de Congresul VI, Convenția colectivă nivel de ramură în domeniul sănătății, Legea sindicatelor, Codul muncii, Legea cu privire la organizarea și funcționarea Comisiei naționale pentru consultări și negocieri colective nr.245-XVI din 21.07.2006.

Scopul principal al Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova a fost, este și va fi dezvoltarea parteneriatului social. În acest context au fost stabilite următoarele obiective:

1. Dezvoltarea dialogului social de toate nivelurile, negocierilor și consultărilor colective privind elaborarea și includerea proiectelor de Convenții colective și Contracte colective de muncă, precum și realizarea prevederilor stipulate de către acestea.

2. Participarea la elaborarea și avizarea proiectelor de acte normative ce vizează reformele social-economice, perfecționarea legislației muncii și asigurarea concilierii civice.

3. Promovarea reprezentanților Sindicatului în organele colegiale conform prevederilor legislației muncii și Convenției colective (nivel de ramură).

4.2. Dezvoltarea parteneriatului social în sfera muncii

Legislația muncii stipulează principiile și formele de implementare ale parteneriatului social și se bazează pe crearea și funcționarea următoarelor structuri:

a) la nivel național – Comisia națională pentru consultări și negocieri colective;

b) la nivel ramural – Comisia ramurală pentru consultări și negocieri colective;

c) la nivel teritorial – Comisiile teritoriale pentru consultări și negocieri colective;

d) la nivel de unitate – Comisiile pentru dialog social „angajator-salariați”.

Pe parcursul anului 2016, activitatea Comisiei naționale pentru consultări și negocieri colective a revenit la ritmul normal de activitate comparativ cu anii precedenți. În anul de referință, au avut loc 7 ședințe ale Comisiei naționale în cadrul cărora au fost discutate mai multe subiecte importante, printre care:

- cu privire la realizarea Hotărârii Guvernului nr.477 din 28.06.2011 pentru aprobarea Planului de acțiuni privind minimizarea practicii de achitare a salariilor „în plic” și muncii la negru”;

- cu privire la examinarea proiectului Legii bugetului de stat, Legii bugetului de asigurări sociale de stat și Legii Fondurilor de asigurări obligatorii de asistență medicală pe anul 2016;

- cu privire la proiectul de lege ce vizează modificarea și completarea unor acte legislative ce țin de realizarea politicii fiscale, vamale și bugetare pentru anul 2016;

- cu privire la respectarea convențiilor colective (nivel național);

- cu privire la aplicarea legislației securității și sănătății în muncă și prevenirea accidentelor de muncă în anii 2014-2016.

În anul 2016, reprezentantul Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova a fost inclus în componența Comisiei naționale pentru consultări și negocieri colective, fapt ce a condus la abordarea eficientă a problemelor existente în sistemul de sănătate.

Majoritatea chestiunilor discutate de către partenerii sociali au fost soluționate pozitiv.

Totodată, reprezentanții Confederației Naționale a Sindicatelor din Moldova în componența Comisiei, au propus partenerilor să fie realizate mai multe recomandări, printre care:

- perfectarea Legii nr.245 din 21.07.2006 privind organizarea și funcționarea Comisiei naționale pentru consultări și negocieri colective, a comisiilor pentru consultări și negocieri colective la nivel de ramură și la nivel teritorial;

- acordarea priorității negocierilor și acordurilor bipartite la nivel de branșă, sector și unitate economică;

- elaborarea și implementarea unui mecanism pentru monitorizarea implementării convențiilor colective;

- excluderea prevederilor ce menționează expres despre caracterul recomandabil al deciziilor Comisiei naționale;

- introducerea dreptului Comisiei de a solicita amânarea examinării proiectelor de interes al partenerilor sociali de a fi examinate la ședințele Guvernului până la examinarea acestora în cadrul ședințelor Comisiei naționale;

- introducerea prevederii prin care se stabilește că hotărârile Comisiei naționale sunt obligatorii pentru părțile ce le-au adoptat prin concurs.

În anul de referință, la propunerea Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova, a fost modificată componența Comisiei pentru consultări și negocieri colective în domeniul ocrotirii sănătății, care include câte 4 membri și 3 supleanți din partea fiecărui partener social, nivel de ramură: Ministerul Sănătății, Compania Națională de Asigurări în Medicină și Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova.

De asemenea, au fost înaintate pentru a fi examinate în cadrul ședințelor Comisiei pentru consultări și negocieri colective următoarele subiecte:

1. Cu privire la proiectul Regulamentului privind salarizarea angajaților din instituțiile medico-sanitare publice încadrate în sistemul asigurărilor obligatorii de asistență medicală.

2. Cu privire la aprobarea propunerilor la proiectele de legi: Legea Bugetului de stat pentru anul 2016; Legea Bugetului asigurărilor obligatorii de asistență medicală pentru anul 2016; Legea Bugetului asigurărilor de stat pentru anul 2016.

3. Cu privire la aprobarea propunerilor privind modificarea și completarea Convenției colective (nivel de ramură) pentru anii 2014-2017.

4. Cu privire la elaborarea și înaintarea către Guvernul Republicii Moldova a propunerilor ce țin de modificarea Hotărârii Guvernului nr.1345 din 31.11.2007 „Cu privire la acordarea facilităților tinerilor specialiști cu studii medicale și farmaceutice” în vederea stabilirii indemnizației unice acordate tinerilor specialiști, medicilor și farmaciștilor de la 30 mii lei la cel puțin 100 mii lei și personalului medical și farmaceutic mediu de la 24 mii lei la cel puțin 75 mii lei.

5. Cu privire la examinarea situației în unitățile medicale ce țin de crearea și activitatea comisiilor pentru dialog social „angajator-salariați”.

Cu regret, constatăm faptul că pe parcursul anului 2016 Comisia pentru consultări și negocieri colective nivel de ramură nu a activat conform unui plan de lucru aprobat de partenerii sociali. Unicul subiect care a fost examinat în ședințele Comisiei în prima jumătate a anului a fost elaborarea Regulamentului privind salarizarea angajaților din instituțiile medico-sanitare publice încadrate în sistemul asigurărilor obligatorii de asistență medicală.

La insistența reprezentanților Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova din cadrul Comisiei, proiectul Regulamentului menționat a fost modificat spre îmbunătățire și anume:

- prin negocieri colective, partenerii sociali Ministerul Sănătății,

Compania Națională de Asigurări în Medicină și Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova vor negocia, anual, indexarea părții fixe a salariilor în raport cu creșterea prețurilor de consum și prognoza salariului mediu pe economie;

- salariul de funcție să fie stabilit individual, pentru fiecare angajat în parte, în dependență de vechimea în muncă pe specialitate;

- angajatorul este obligat să acorde, anual, salariaților un ajutor material, în modul și condițiile prevăzute de contractul colectiv de muncă sau de actele normative în vigoare;

- acordarea primelor și ajutorului material personalului de conducere al instituției se va efectua numai în cazurile când salariații colectivului de muncă vor fi premiați sau li se va acorda ajutor material, etc.

Cu regret, nici Ministerul Sănătății și nici Compania Națională de Asigurări în Medicină nu au susținut propunerea Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova (parvenită din colective) de a menține plata pentru categoria de calificare.

La nivel de unitate, un rol extrem de important în prevenirea și depășirea situațiilor de criză revin Comisiilor pentru dialog social „angajator-salariați”. Am constatat faptul că activitatea acestor comisii, ca mecanism de realizare a parteneriatului social nivel de unitate, nu li se acordă importanță corespunzătoare. Unii conducători ai instituțiilor medicale și lideri ai organizațiilor sindicale primare neglijează importanța funcționării comisiilor pentru dialog social „angajator-salariați”.

Un lucru extrem de important constă în faptul că aceste comisii să fie lucrative, iar prin activitatea lor în instituțiile medicale să se stabilească un climat favorabil de activitate pentru toți angajații.

Și în anul 2016, Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova, permanent, a îndemnat partenerii săi sociali, de toate nivelurile, să promoveze politicile prioritare în concordanță cu Convenția colectivă (nivel de ramură) pentru anii 2014-2017.

Ca rezultat al acestui proces, s-a constatat că pe parcursul perioadei examinate, partenerii sociali au respectat prevederile

Convenției colective (nivel de ramură), în municipiile Chișinău și Bălți a convențiilor nivel de teritoriu și a contractelor colective nivel de unitate. Datorită acestui fapt, pe parcursul anului 2016, nu s-au produs cazuri extreme de nerespectare a prevederilor legale și contractuale privind plata muncii, acordarea concediilor anuale, instruirea și perfecționarea personalului medical, nu au avut loc disponibilizări în masă a salariaților.

Efectuând o analiză a activității Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova în domeniul parteneriatului social, s-a constatat că în anul 2016 a fost un an al concilierii civice, de stabilizare a echilibrului social între angajator și salariați, rezultat obținut doar ca urmare a optimizării legislației în domeniu și implementării prevederilor acesteia la toate nivelurile ceea ce a dus la menținerea stabilității în sectorul sănătății.

4.3. Elaborarea și avizarea proiectelor de acte normative

Pe întreaga perioadă a anului 2016, Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova și-a orientat potențialul spre procesul de elaborare și examinare a proiectelor de acte normative și a propunerilor ce vizează: reformele social-economice, în deosebi a reformelor din sistemul sănătății, perfecționarea legislației muncii, asigurarea concilierii civice, soluționarea conflictelor în colectivele de muncă.

În anul de referință, au fost examinate, avizate și prezentate propuneri de perfecționare la 37 proiecte de legi, hotărâri de Guvern, ordine și regulamente ale Ministerului Sănătății.

Remarcăm unele proiecte de acte normative deosebit de importante cum ar fi: Legea Bugetului de stat; Legea Bugetului asigurărilor sociale și Legea fondurilor asigurărilor obligatorii de asistență medicală; hotărârea Guvernului nr.837 din 06.07.2016 pentru aprobarea Regulamentului privind salarizarea angajaților din instituțiile medico-sanitare publice încadrate în sistemul asigurării obligatorii de asistență medicală, hotărârea de Guvern cu privire la aprobarea Codului deontologic al lucrătorului medical

și farmaceutic; hotărârea de Guvern pentru declararea anului 2017 „Anul Nicolae Testemițanu”; hotărârile de Guvern cu privire la aprobarea Programului național de dezvoltare a asistenței medicale de urgență pentru anii 2016-2020; Programul național de control al cancerului; Programul Național privind sănătatea mintală pentru anii 2017-2021; Ordinul Ministerului Sănătății cu privire la modernizarea și reorganizarea serviciului de laborator al Serviciului Supraveghere de Stat Sănătate Publică; a propunerilor la planul de activitate a Comisiei naționale pentru consultări și negocieri colective, etc.

Au fost întreprinse multiple măsuri privind: perfecționarea legislației în domeniul parteneriatului social; îmbunătățirea cadrului legal de funcționare a Comisiilor pentru consultări și negocieri colective; dezvoltarea negocierilor la nivel de ramură; reformarea sistemului de soluționare a conflictelor colective de muncă.

Astfel, la inițiativa sindicatelor a fost modificată Convenția colectivă (nivel național) nr.4 din 25.07.2005 „Cu privire la modelul Contractului individual de muncă” prin care angajatorul este obligat să aducă la cunoștința noului angajat informația privind sistemul de remunerare a muncii.

În baza modificării și completării Convenției colective (nivel național) nr.2 din 9 iulie 2004 „Timpul de muncă și timpul de odihnă” s-a obținut acordarea concediului paternal tatălui copilului nou-născut cu menținerea salariului mediu lunar, pe o durată de 3 zile calendaristice. Femeilor însărcinate se acordă timp liber pentru examenul medical prenatal cu includerea în timpul de muncă.

De asemenea, prin modificarea și completarea Convenției colective nr.2 din 9 iulie 2004, s-a obținut includerea în timpul de muncă a pauzei pentru masă angajaților care activează în instituțiile medico-sanitare cu flux continuu. Cu regret, în majoritatea absolută a unităților medicale nu se realizează această normă solicitată de angajați de mai mulți ani.

Nu s-a obținut elaborarea și aprobarea unei Convenții cu privire la protecția social-economică a tinerilor specialiști, deși sindicatele,

anual, (începând cu anul 2014) înaintează Conducerii Republicii Moldova această propunere.

Apreciem faptul că, la elaborarea actelor normative, unele propuneri înaintate de sindicat au fost luate în considerare. Totodată, menționăm că deși la sfârșitul anului 2015, la insistența sindicatelor, s-a reușit modificarea articolului 33, aliniatul 7 al Codului muncii, care stipulează clar că „Sub incidența Contractului colectiv de muncă încheiat pe unitate, în ansamblu, cad salariații unității, ai filialelor și ai reprezentanțelor acesteia, care au împuternicit reprezentanții lor să participe la negocierile colective, să elaboreze și să încheie Contractul colectiv de muncă în numele lor”, în anul 2016 nici un comitet sindical din țară nu a modificat Contractul colectiv de muncă nivel de unitate prin introducerea acestei clauze.

Congresul VI din 29.05.2017 a aprobat obiectivele Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova privind dezvoltarea și reformarea sistemului de sănătate din Republica Moldova.

Analizând activitatea în domeniul dezvoltării și reformării sistemului de sănătate, în perioada de referință, menționăm că deja sunt elaborate proiectele strategice ce țin de „Fortificarea serviciului de supraveghere de stat a sănătății publice”; „Dezvoltarea asistenței medicale primare din Republica Moldova” și „Planul spitalelor din Republica Moldova”.

Proiectele documentelor în cauză se examinează la toate nivelurile, inclusiv în cadrul Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova.

Poziția Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova la capitolul „Dezvoltarea și reformarea sistemului de sănătatea” rămâne neschimbată – dezvoltarea și reformarea continuă a sistemului de sănătate având ca scop primordial: asigurarea accesului populației la servicii medicale de înaltă calitate; neadmiterea disponibilizării în masă a lucrătorilor medicali; îmbunătățirea condițiilor de muncă și a unui trai decent a angajaților conform prevederilor Constituției Republicii Moldova.

4.4. Participarea reprezentanților Sindicatului în activitatea organelor colegiale

Legislația muncii a Republicii Moldova prevede că în unitățile în care există organizații sindicale, salariații sunt reprezentați de organul electiv al acestora.

Este necesar ca organele sindicale să conștientizeze că participând activ în organele colegiale din sistemul de sănătate în calitate de reprezentanți ai salariaților, vor apăra mai efectiv drepturile și interesele membrilor de sindicat.

La nivel național, Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova, în anul 2016, a conlucrat constructiv cu organele colegiale: Colegiul Ministerului Sănătății, Consiliul de administrare al Companiei Naționale de Asigurări în Medicină, Consiliul Național de Evaluare și Acreditare în Sănătate, Comisia privind numirea în funcție în bază de concurs a conducătorilor instituțiilor medico-sanitare publice, Comisia pentru consultări și negocieri colective nivel de ramură, Comitetul Confederal al Confederației Naționale a Sindicatelor din Moldova.

Analizând datele statistice pentru anul 2016, prezentate de organizațiile sindicale primare din instituțiile medicale, constatăm faptul că sunt afiliate la Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova 274 organizații sindicale, dintre ele 34 sunt afiliate la Consiliul Municipal Chișinău, 8 – la Consiliul Municipal Bălți, și 98– în Consiliile teritoriale, majoritatea care au fost create în anul 2016.

Menționăm cu îngrijorare faptul că interesele salariaților în cadrul unităților nu întotdeauna sunt reprezentate de organele electiv sindicale, cum prevede cadrul legal.

În 35 unități, reprezentanții sindicatului nu au fost incluși în componența Comisiilor permanente de atestare și tarifare. În Comisiile pentru soluționarea litigiilor medicale numai în 106 au participat și reprezentanții organului sindical. Menționăm, cu regret, că reprezentanții sindicatului de ramură nu participă în Consiliile de administrare a Companiei Naționale de Asigurări în Medicină, atât

la nivel național, cât și teritorial, iar acest lucru limitează dreptul reprezentanților colectivelor de a participa la repartizarea corectă a surselor financiare către instituțiile medicale.

Liderii organizațiilor sindicale sunt obligați să insiste către părțile parteneriatului social vizând respectarea cadrului legal ce reglementează parteneriatul social, privind includerea și participarea mai activă la lucrările organelor colegiale ale ocrotirii sănătății și consiliile de administrare a instituțiilor medico-sanitare publice în calitate de reprezentanți ai salariaților. Considerăm că participând la procesul de elaborare, apărare a drepturilor și intereselor salariaților, aceștea din urmă vor fi motivați să fie membri de sindicat. Numai așa va spori încrederea salariaților în sindicat și vom reuși să recrutăm noi membri de sindicat.

Cu deosebită satisfacție menționăm faptul că 6 medici sunt deputați în Parlamentul Republicii Moldova (Valentina Stratan, Valentina Rotaru, Valentina Buliga, Vladimir Hotineanu, Petru Știrbate, Boris Golovin), iar mai mulți lucrători medicali, membri de sindicat, sunt aleși în calitate de consilieri în administrația publică locală, care pe parcursul anilor au demonstrat receptivitate la inițiativa Sindicatului; conlucrare în apărarea, promovarea și reprezentarea intereselor lucrătorilor medicali în fața factorilor de decizie de toate nivelele.

Respectarea și promovarea principiilor de bază ale parteneriatului social, reglementate de actele normative naționale și internaționale, dezvoltarea lui este una din strategiile Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova adoptate la Congresul VI.

Obiectivele de bază pentru realizarea acestei strategii sunt:

1. *Utilizarea potențialului social în scopul asigurării realizării drepturilor și garanțiilor constituționale ale salariaților.*

2. *Conlucrarea activă cu partenerii de dialog social Ministerul Sănătății, Compania Națională de Asigurări în Medicină, angajatorii, autoritățile publice locale și centrale.*

3. *Coordonarea intereselor partenerilor sociali întru*

soluționarea problemelor privind remunerarea muncii, ocuparea forței de muncă, protecția și securitatea muncii, instruirea profesională și reciclarea cadrelor etc.

4. Aplanarea conflictelor colective de muncă, în baza principiilor relațiilor de parteneriat, reducerea tensiunii în societate.

5. Promovarea reprezentanților sindicatului în organele colegiale.

6. Participarea activă la elaborarea și avizarea proiectelor de acte normative. Legiferarea dreptului sindicatelor la inițiativa legislativă.

7. Activizarea dialogului social la nivel de unitate prin Comisiile „angajator-salariați” în toate instituțiile din sistemul de sănătate.

CAPITOLUL V

SECURITATEA ȘI SĂNĂTATEA ÎN MUNCĂ

Domeniul securității și sănătății în muncă este o preocupare de bază a sindicatelor. Scopul acestei activități este protejarea vieții, integrității și sănătății lucrătorilor împotriva riscurilor de accidentare și îmbolnăvire profesională și crearea unor condiții de muncă care să le asigure acestora confortul fizic, psihic și social. Întru realizarea acestui obiectiv sindicatele au participat activ la crearea și ajustarea bazei legislative și normative în domeniul securității și sănătății în muncă la standardele europene. Prin adoptarea Legii Securității și Sănătății în Muncă, nr.186-XVI din 29.07.2008, au fost stabilite principiile generale privind prevenirea și eliminarea riscurilor profesionale, protecția lucrătorilor la locul de muncă, informarea, consultarea și instruirea lucrătorilor și reprezentanților acestora precum și liniile directoare generale privind aplicarea principiilor menționate.

În scopul asigurării aplicării dispozitivelor actelor legislative și altor acte normative referitoare la condițiile de muncă și la protecția salariaților în exercitarea atribuțiilor lor și difuzarea informațiilor despre cele mai eficiente mijloace de respectare a legislației muncii a fost creat Inspectoratul Muncii al Sindicatelor. Pe parcursul anului 2016 inspectorii muncii ai sindicatelor au vizitat 59 entități din cadrul Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova, în rezultatul cărora au fost perfectate procese-verbale conform dispozițiilor. Din procesele-verbale întocmite și din rapoartele anuale ale organizațiilor sindicale membre s-au stabilit, ca și în anii precedenți, un șir de nereguli din

care cel mai des întâlnite sunt următoarele:

1. Conducătorii unităților și angajații nu au fost instruiți periodic, cel puțin o dată la 36 luni, în conformitate cu cerințele pct.37-40 din Regulamentul privind modul de organizare a activităților de protecție a lucrătorilor la locul de muncă și prevenire a riscurilor profesionale, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.95 din 05.02.2009. Reprezentanții lucrătorilor cu răspunderi specifice în domeniul securității și sănătății în muncă din majoritatea colectivelor de muncă au fost instruiți în domeniul securității și sănătății în cadrul programului licențiat al Institutului muncii „Parteneriatul social în sfera muncii”, inclusiv 26 persoane au fost instruiți în anul 2016. Totodată, au nevoie de instruire de nivelul întâi în domeniul securității și sănătății în muncă președinții organizațiilor sindicale primare din majoritatea Centrelor de sănătate autonome. Conform datelor rapoartelor anuale instruirea la angajare, instruirea introductiv-generală, instruirea la locul de muncă și instruirea periodică a salariaților în domeniul securității și sănătății în muncă este organizată în majoritatea unităților din ramură.

2. Cabinetele de securitate și sănătate în muncă nu au fost dotate suficient cu materialele necesare de informare și instruire a lucrătorilor în domeniul securității și sănătății în muncă: broșuri, ghiduri, afișe etc., după cum prevede pct. 5) și 6) din Regulamentul privind modul de organizare a activităților de protecție a lucrătorilor la locul de muncă și prevenire a riscurilor profesionale.

3. Conform datelor rapoartelor anuale comitete pentru securitate și sănătate în muncă au fost organizate în 100 instituții în conformitate cu prevederile art.16 din Legea cu privire la securitatea și sănătatea în muncă. În 56 instituții medico-sanitare comitetele pentru securitate și sănătate în muncă n-au fost organizate, astfel ignorându-se prevederile actelor normative în domeniu. Conform Regulamentului-cadru de organizare și funcționare a comitetului pentru securitate și sănătate în muncă aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.95 din 05.04.2009, aceste structuri asigură colaborarea angajatorului și lucrătorilor în vederea identificării măsurilor privind asigurarea securității și

sănătății lucrătorilor la locul de muncă. Reprezentanții angajatorului și lucrătorilor în comitet vor fi desemnați chiar și în colective mici, începând de la 5 și mai mulți salariați (pct.9 din Regulament).

4. În 129 unități angajatorii au desemnat persoane instruite care să se ocupe de activitățile de protecție și prevenire a riscurilor profesionale, iar 46 unități au încheiat acordul cu serviciul extern. Sunt asigurați cu alimentație specială 71,0% salariați care activează în condiții cu factori nocivi. Totodată, salariații din 15 unități au fost lipsiți de alimentație specială, astfel ignorându-se prevederile pct.72.6 din Convenția colectivă (nivel de ramură) pentru anii 2014-2017. Cu echipament special de protecție sunt asigurați salariații din majoritatea unităților, cu excepția 18 unități în care salariații n-au fost asigurați cu echipamentul respectiv.

5. Contrar prevederilor art.13 din Legea cu privire la securitatea și sănătatea în muncă și pct.41 din Regulamentul privind modul de organizare a activităților de protecție a lucrătorilor la locul de muncă și prevenire a riscurilor profesionale în unele instituții nu s-a efectuat evaluarea riscurilor profesionale de către evaluatori cu finalizarea propunerilor a măsurilor de prevenire a riscurilor profesionale. Din numărul total de 14823 locuri de muncă care trebuiau avizate, în aspect de corespundere a normelor și regulilor de protecție a muncii, au fost avizate 13731, dintre care corespund normativelor 13274, ce constituie 96,6%.

6. Spre regret, nu în toate unitățile este aprobat un plan anual de protecție și prevenire, reieșind din riscurile profesionale și rezultatele evaluării lor, prin ce se încalcă prevederile art. 13, (litera f) din Legea cu privire la securitatea și sănătatea în muncă.

7. Nu sunt instalate pe pereții coridoarelor unităților, în locuri vizibile și accesibile, mijloace de prima intervenție în caz de incendiu (stingătoare), la o înălțime de 1,5 m. conform cerințelor pct.102, aliniatul 1, anexa nr.2 a Reglementării Tehnice „Reguli generale de apărare împotriva incendiilor în Republica Moldova” (RT DSE 1.01-2005), aprobată prin Hotărârea Guvernului nr.1159, din 24.10.2007. Pe cutiile hidranților interiori lipsește inscripția cu numele persoanei

responsabile de starea echipamentului anti-incendiu prevăzut de art.9 al Reglementării Tehnice (RT DSE 1.01-2005). Nu sunt instalate indicatoare luminescente cu inscripția „IEȘIRE” la ieșirile de pe etaje, în locurile de cotitură a coridoarelor cu distanța dintre ele de maximum 25m., cu conectarea lor la sursa de alimentare cu curent de siguranță conform cerințelor pct.56 din Reglementările Tehnice (RT DSE 1.01-2005). Se admite exploatarea becurilor și corpurilor electrice de iluminat, fără capace de protecție, prin care se încălcă pct. 54 litera c, din Reglementările Tehnice (RT DSE 1.01-2005).

8. În majoritatea unităților nu se realizează asigurarea individuală obligatorie a salariaților care prestează servicii în condiții de risc profesional sporit împotriva accidentelor de muncă și bolilor profesionale în conformitate cu prevederile Legii asigurării pentru accidente de muncă și boli profesionale nr.756, din 24.12.1999, cu completările și modificările ulterioare.

9. Organizarea activităților de protecție și prevenire, condițiile de muncă a salariaților depind în mare măsură de sursele financiare necesare și cele alocate în acest scop. Convenția colectivă (nivel de ramură, pct.72.4) prevede obligația angajatorului să aloce în acest scop surse financiare în volum necesar, dar nu mai puțin de 2 la sută raportat la fondul de salarizare. În anul de referință în majoritatea unităților acest indicator n-a fost atins. N-au raportat cheltuieli la acest capitol 18 unități.

10. Un rol deosebit în profilaxia și depistarea precoce a maladiilor îl are examenul medical preventiv și cel periodic, care trebuie să corespundă riscurilor profesionale cu care salariații se confruntă la locul de muncă. Toate cheltuielile ce țin de organizarea și efectuarea examenelor medicale trebuie să fie suportate de angajator. Majoritatea salariaților din ramura sănătății sunt supuși examenului medical în conformitate cu actele normative emise de Ministerul sănătății. Important este calitatea lor și măsurile întreprinse ulterior pentru asanarea salariaților, atât în cadrul sistemului Asigurărilor Obligatorii de Asistență Medicală, cât și din sursele unităților. Contribuția unităților pentru tratamentul spitalicesc al salariaților săi rămâne simbolică.

11. În anul de referință, Federația Sindicală „Sănătatea” din

Moldova a continuat practica de tratament sanatorial al membrilor săi prin compensarea a 50 la sută din costul biletului de tratament. Au beneficiat de astfel de drept - 305 persoane, pentru care s-au cheltuit 1025,4 mii lei din bugetul Federației. Din sursele bugetului asigurărilor sociale de stat au fost tratați în instituțiile sanatoriale 534 salariați, pentru care s-au cheltuit 2662504 lei.

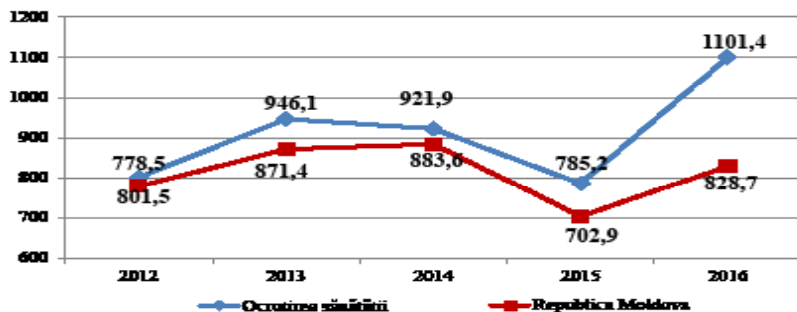
La fel ca și în anii precedenți, Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova, în comun cu Ministerul Sănătății, au continuat tradiția organizării și desfășurării spartachiadelor anuale a lucrătorilor ramurii sănătății în scopul promovării culturii fizice și sportului în colectivele de muncă. În anul 2016, a avut loc ediția XXXI-a a Spartachiadei la care au participat peste 500 sportivi din 36 colective. E îmbucurător faptul că la ultimele două ediții a participat și echipa sportivă a Federației SANITAS din România.

Echipa sportivă a Federației Sindicale „Sănătatea” a participat cu succes la Spartachiada III-a a Confederației Naționale a Sindicatelor din Moldova, clasându-se pe locul întâi în clasamentul general.

5.1. Morbiditatea cu incapacitate temporară de muncă

Nivelul morbidității cu incapacitate de muncă s-a majorat semnificativ în anul de referință față de anul 2015, atât la nivel național, cât și cel republican (*figura nr.5*)

Figura nr.5. Dinamica morbidității cu incapacitatea temporară de muncă a salariaților în Republica Moldova și ramura sănătății

Nivelul morbidității cu incapacitate temporară de muncă în ramura sănătății a constituit 1101,4 zile și 54,5 cazuri la 100 salariați, ceea ce depășește cu mult nivelul mediu pe republică – 828,7 și 52,8 respectiv. Este cel mai înalt nivel înregistrat în ultimii 7 ani, în 4 unități 1500, în 2 unități 2000 și 3000 zile la 100 salariați. Menționăm că în 47,6 % din unități nu se analizează nivelul și pricinile morbidității cu incapacitate temporară de muncă, iar în majoritatea unităților nu este instituit serviciul medical sau persoane responsabile. În anul de referință, în ramura sănătății și în ansamblu pe republică, n-au fost înregistrate cazuri de boli profesionale.

5.2. Accidentele de muncă

În anul 2016, conform datelor preliminare, în ansamblu pe republică au fost comunicate, la Inspectoratul de Stat al Muncii, 449 accidente în câmpul muncii a lucrătorilor, în care au fost afectate 472 persoane (anul 2015-411 și 430 respectiv). Au fost dispuse spre cercetare 112 accidente de muncă, dintre care 66 soldate cu decesul a 69 persoane. În rezultatul cercetării 33 cazuri au fost clasificate ca accidente de muncă mortale, în urma cărora și-au pierdut viața 36 persoane. În afara muncii au fost clasificate 29 accidente mortale în care au suferit 29 persoane. Au fost cercetate 46 accidente grave cu pierdere temporară a capacității de muncă, cu 61 persoane accidentate. La nivel de unități au fost cercetate 337 accidente de muncă în care au suferit 342 persoane.

Conform datelor rapoartelor anuale din unități, în ramura sănătății au fost înregistrate 39 cazuri de accidente de muncă, în care au suferit 39 salariați, inclusiv un accident de muncă grav. În rezultatul cercetării cazului de către Inspectoratul de Stat al Muncii s-a constatat că cauza accidentului grav de muncă este graba și neatenția lucrătorului, care s-a împiedicat de capacul fântânii rețelilor ingineresti, și, pierzând echilibrul, a căzut jos, pe asfalt. În rezultatul căderii la același nivel, lucrătorul și-a traumatizat mâna dreaptă (fractura os radial cu deplasarea fragmentelor).

La acest compartiment menționăm că determinarea obiectivă

a circumstanțelor, cauzelor și încălcările actelor normative ce au condus la accidentarea salariaților, a persoanelor vinovate și propunerea acțiunilor de prevenire a unor situații similare pe viitor, depind în mare măsură de operativitatea comunicării acestora de către angajatori. Peste 20% din numărul total de accidente de muncă sunt comunicate cu întârziere la Inspectoratul de stat al muncii, sunt supuse cercetărilor tardiv, în rezultat conduc la imposibilitatea stabilirii adevăratelor circumstanțe și cauze ale acestor evenimente grave, cu consecințe nefavorabile pentru accidentați.

Obiective pentru următoarea perioadă:

Organizarea și modernizarea sistemului securității și sănătății în muncă în conformitate cu prevederile actelor legislative și normative în vigoare, inclusiv:

- evaluarea, prevenirea și eliminarea factorilor de risc profesional la locul de muncă;

- instruirea și perfecționarea factorilor de decizie, reprezentanților salariaților cu răspunderi specifice în domeniul securității și sănătății în muncă și lucrătorilor conform normelor aprobate;

- planificarea în devizul de venituri și cheltuieli al unității și utilizarea eficientă a cel puțin 2% din sursele financiare, raportate la fondul de salarizare, pentru măsurile de securitate și sănătate în muncă;

- promovarea culturii fizice și sportului, stilului sănătos de viață, organizarea competițiilor sportive în colectivele de muncă;

- constituirea comitetelor pentru securitate și sănătate în muncă în toate colectivele de muncă cu un număr mai mare de 5 salariați, în conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului nr.95, din 05.04.2009;

- asigurarea tratamentului sanatorial al salariaților și odihna da vară a copiilor acestora în limita surselor financiare alocate în acest scop, precum și prin compensarea a 50% din costul biletului de tratament pentru membrii de sindicat din sursele Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova.

CAPITOLUL VI

ASISTENȚA JURIDICĂ

În 2016, liderii organizațiilor sindicale, membre ale Federației, consultați în majoritatea cazurilor de consilierii aparatului Biroului Executiv, au monitorizat activ respectarea drepturilor și intereselor profesionale, economice, de muncă și sociale, colective și individuale ale lucrătorilor - membri de sindicat din ramura sănătății.

În anul de referință, nu au avut loc acțiuni de protest în organizațiile sindicale-membre: nu au fost raportate greve, mitinguri sau pichetări. Apreciem pozitiv faptul că deja al doilea an consecutiv nu se pierd zile de muncă pentru desfășurarea acțiunilor de protest, ceea ce este dovada menținerii echilibrului social între interesele salariaților și ale administrației.

Dacă la capitolul acțiuni colective avem zero, nu putem afirma același lucru vizând respectarea drepturilor și intereselor individuale ale salariaților. Menționăm că numărul litigiilor individuale de muncă examinate a constituit **72**, dintre care au fost soluționate pozitiv **51** (71%), s-a mărit în comparație cu 2015. Au fost înaintate **6** cereri de către salariați în instanțe de judecată, dintre care **4** (66,7%) au avut câștig de cauză, fiind repuși în drepturi. (*tabelul nr.27*).

Tabelul nr.27. Date privind conflictele și litigiile de muncă

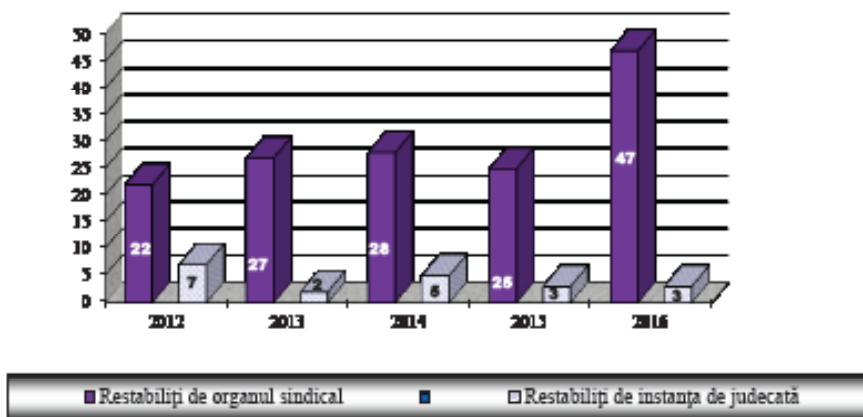
Nr. d/o	Denumirea acțiunilor	Anii				
		2012	2013	2014	2015	2016
1.	Acțiuni de protest, total	11	14	8	-	-
	Inclusiv:					
1.1.	Greve	-	-	-	-	-
1.2.	Pichetări	6	6	4	-	-
1.3.	Mitinguri	5	8	-	-	-
1.4.	Altele	-	-	4	-	-
2.	Numărul de participanți la acțiunile de protest	617	401	45	-	-
3.	Numărul de zile pierdute	-	-	-	-	-
4.	Numărul de litigii individuale de muncă, total	112	129	113	42	72
4.1.	Inclusiv soluționate pozitiv	99	123	79	33	51
5.	Adresări în judecată, total	9	5	11	8	6
5.1.	Inclusiv soluționate pozitiv	7	2	5	3	4

În 2016, au fost restabiliți la locul de muncă **51** de salariați, dintre care **47** – ca rezultat al negocierilor organului sindical cu angajatorul, și **4** au fost repuși în drepturi de instanțele de judecată (*tabelul nr. 28, figura nr.6*).

Tabelul nr.28. Salariați restabiliți la locul de muncă

Ani	Total	Inclusiv de:	
		Organul sindical	Instanța de judecată
2012	29	22	7
2013	29	27	2
2014	33	28	5
2015	28	25	3
2016	51	47	4

Figura nr. 6. Salariați restabiliți la locul de muncă

Statistica relevă un număr mai mare de litigii de muncă în comparație cu anii precedenți, dar este în descreștere numărul de adresări în judecată. Concluzionăm că atât salariații, fiind reprezentați de comitetele sindicale, cât și angajatorii, acordă o atenție sporită soluționării pe calea dialogului social a divergențelor dintre părțile contractului individual de muncă.

Un litigiu individual de muncă, care este examinat de instanța de judecată, este cu privire la restabilirea la locul de muncă a

președintelui comitetului sindical al Centrului de Sănătate Publică (CSP) Strășeni, care a fost concediată ilegal de către administrație. Motivul concedierii a fost invocat art.86 alin.(1) lit.v) din Codul muncii: refuzul salariatului de a continua munca în legătură cu schimbarea proprietarului unității sau reorganizarea acesteia, precum și a transferării unității în subordinea unui alt organ. Or, cunoaștem cu toții că CSP Strășeni nu a fost nici reorganizat, nici proprietarul (fondatorul) nu s-a schimbat, nici nu a fost transferat în subordinea unui alt organ. Deci, angajatorul a utilizat ilegal acest temei de încetare a contractului individual de muncă cu salariatul. Cu atât mai mult, angajatorul a neglijat refuzul Biroului Executiv al Federației de a da acordul scris la concedierea conducătorului organizației sindicale primare.

Menționăm că au fost utilizate toate căile de soluționare extrajudiciară a acestui litigiu, dar administrația CSP Strășeni a respins nejustificat toate propunerile Federației. Ulterior, când litigiul este examinat în instanța de judecată, angajatorul a venit cu propunerea de a oferi un alt loc de muncă, care din momente obiective nu a fost acceptat de colega noastră, concediată ilegal.

Vom oferi asistență juridică colegei noastre, până la repunerea în drepturi a acesteia de către instanța de judecată.

În 2016, Federația Sindicală „Sănătatea” s-a implicat prompt, reacționând la fiecare petiție și apariție a litigiilor individuale de muncă, care vizau următoarele aspecte: reducerea statelor de personal, nerespectarea garanțiilor salariaților în caz de încetare a contractului individual de muncă, transferul ilegal de la un loc de muncă la altul, sau în altă unitate.

Ne vom repeta și de data aceasta, dar continuă să parvină petiții colective cu referire la faptul că în unele instituții din cauza unor erori la plata salariilor, a interpretării greșite a legislației (cu excepția erorilor de calcul), salariații sunt forțați să restituie sumele respective. Atragem atenția salariaților, angajatorilor și organelor de control, că acest fapt contravine Codului muncii.

Salariații ne-au sesizat prin intermediul petițiilor, audiențelor și

consultărilor telefonice despre cazurile de încălcare a drepturilor lor. Dar, am constatat că cea mai eficientă cale de a afla despre problemele cu care se confruntă salariații este în cadrul întâlnirilor cu membrii colectivelor de muncă. Astfel de întâlniri sunt eficiente, mai ales, pentru prevenirea litigiilor individuale și a conflictelor colective de muncă.

Revenind la petiții, putem afirma că majoritatea lor au fost examinate și soluționate în cadrul organizațiilor sindicale primare. Vă informăm că, în adresa comitetelor sindicale afiliate la Federația Sindicală „Sănătatea” au parvenit, pe parcursul anului 2016, circa 26252 de petiții. Executivul Federației Sindicale „Sănătatea” a fost sesizat direct de 6291 de persoane (*tabelele nr.29 și nr.30*). Menționăm că de asistență juridică gratuită pot beneficia doar membrii de sindicat care sunt la evidență într-o organizație sindicală primară, afiliată la Federația Sindicală „Sănătatea”.

Tabelul nr.29. Adresări ale membrilor sindicatului către organele de conducere ale organizațiilor sindicale afiliate la Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova

Nominalizarea problemelor	2012	2013	2014	2015	2016
Total adresări, inclusiv	20832	25440	34302	18024	26252
Eliberarea din funcție	207	314	264	131	653
Angajarea în câmpul muncii	154	251	460	219	147
Normarea și remunerarea muncii	2414	2903	3942	897	3710
Odihna și tratamentul balneosanatorial	2810	3006	2623	2090	2492
Acordarea spațiului locativ	779	547	2169	987	814
Plata concediilor de boală	2008	2987	921	1406	3128
Ajutor material	9734	10240	18596	7556	11086
Mulțumiri	1314	3029	3825	2800	1690
Alte probleme	1412	2163	1502	1938	2532

Tabelul nr.30. Adresări ale membrilor sindicatului către Executivul Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova

Nominalizarea problemelor	2012	2013	2014	2015	2016
Achitarea la timp a salariilor	58	96	101	98	179
Acordarea ajutorului material	809	798	912	900	781
Acordarea concediilor (de toate tipurile)	642	597	620	605	720
Acordarea concediilor suplimentare și remunerarea muncii în condiții nocive	108	213	198	176	349
Acordarea înlesnirilor sociale	79	84	113	107	101
Angajarea în câmpul muncii	67	52	87	79	88
Asigurarea cu pensii, indemnizații, compensații și burse	163	148	135	126	182
Calcularea vechimii în muncă	74	86	98	93	112
Conflict cu administrația	82	123	153	142	127
Eliberarea din funcție la inițiativa administrației	87	74	62	59	107
Evidența și acordarea spațiului locativ	11	9	15	17	12
Încălcarea disciplinei de lucru	48	53	84	81	79
Mulțumiri	819	615	912	897	812
Normarea și remunerarea muncii	518	497	542	535	553
Organizarea muncii	218	195	241	201	384
Plata concediilor medicale	104	119	123	114	122
Litigii individuale de muncă	199	123	113	109	72
Tratament balneosanatorial	921	964	1012	1037	790
Diverse	304	197	457	160	721
TOTAL:	5311	5043	5978	5536	6291

În conformitate cu atribuțiile statutare, Biroul Executiv s-a implicat operativ în soluționarea tuturor cazurilor, fie acestea invocate de salariați, fie, sesizându-se din oficiu. Scopul nostru este că dacă nu toate, atunci, cel puțin majoritatea situațiilor conflictuale să fie aplanate, remediate, prin concilierea intereselor divergente și menținerea păcii sociale în colectivele de muncă și în ramura sănătății.

În încheiere, ne adresăm către liderii sindicali, membrii comitetelor sindicale să se implice în fiecare zi, la fiecare caz de lezare a drepturilor membrilor de sindicat, fiindcă pentru unii salariați, organizația sindicală este ultimul refugiu, ultima speranță, nu doar în apărarea dreptului la muncă, dar și în soluționarea problemelor sociale, cu care ne confruntăm.

Obiective de viitor orientate spre asigurarea asistenței juridice a membrilor de sindicat:

- 1. Acordarea asistenței juridice gratuite membrilor de sindicat.*
- 2. Promovarea și respectarea principiului de demnitate în muncă.*
- 3. Asigurarea respectării dreptului fiecărui salariat la muncă, inclusiv garanția locului de muncă etc.*
- 4. Contribuirea la remedierea și aplanarea extrajudiciară a litigiilor individuale și conflictelor colective de muncă.*
- 5. Consultarea membrilor de sindicat pe toate procedurile cu privire la litigiile individuale și conflictele colective de muncă.*
- 6. Apărarea în instanțele de judecată a drepturilor și intereselor membrilor de sindicat pe probleme ce țin de relațiile de muncă.*
- 7. Neadmiterea muncii forțate, muncii neplătite, discriminării în domeniul raporturilor de muncă.*
- 8. Neadmiterea discriminării în sfera muncii, inclusiv pe criteriu de vârstă.*
- 9. Protejarea egalității salariaților, fără nici o discriminare, la avansare în serviciu.*
- 10. Examinarea operativă a petițiilor membrilor de sindicat.*

11. Promovarea încadrării în câmpul muncii a salariaților în baza contractelor individuale de muncă pe durată nedeterminată, iar în cazuri aparte – pe o durată de cel puțin 2 ani.

12. Educația juridică continuă a membrilor de sindicat.

13. Efectuarea controalelor comune a respectării legislației muncii în comun cu Inspekția muncii a Confederației Naționale a Sindicatelor din Moldova.

14. Elaborarea și promovarea în comun cu Confederația Națională a Sindicatelor din Moldova, Ministerul Sănătății, deputații-medici din Parlament, a unui proiect de lege de modificare și completare a Codului contravențional și a Codului penal, în vederea instituirii sancțiunilor administrative și penale pentru persoanele ce atentează la integritatea psihică și fizică a lucrătorului medical.

CAPITOLUL VII

APARTENENȚA LA SINDICAT ȘI RESPECTAREA PREVEDERILOR STATUTARE

7.1. Informații generale

În anul 2016, Sindicatul și-a orientat activitatea primordial spre: realizarea prevederilor Strategiei Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova, Revendicărilor înaintate către organele de conducere ale Republicii Moldova, adoptate de Congresul VI din 29.05.2015.

O atenție deosebită s-a acordat consolidării organizațiilor sindicale, unificării și constituirii organizațiilor sindicale teritoriale, perfecționării activității organizatorice, educaționale, informaționale, promovării reformelor în sistemul sănătății și altor aspecte de activitate sindicală.

7.2. Evoluția structurii organizatorice a Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova

La 01.01.2017 în unitățile medicale, farmaceutice și de învățământ publice de profil activau 274 organizații sindicale primare, 64 organizații sindicale raionale și asociații sindicale raionale din asistența medicală primară și 2 consilii municipale (*tabelul nr.31*).

Tabelul nr.31. Evoluția organizațiilor sindicale membre ale Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova

Anii	Organizații sindicale primare	Organizații sindicale raionale	Consilii municipale
2010	208	9	2
2015	274	9	2
2016	274	64	2

Menționăm că Consiliile municipale Chișinău și Bălți funcționează eficient.

S-a finalizat cu succes procesul de constituire a asociațiilor sindicale raionale din asistența medicală primară și organizațiilor sindicale raionale ale Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova care întrunesc majoritatea organizațiilor sindicale din teritoriu.

7.3. Componenta numerică a organizațiilor sindicale membre ale Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova

Tabelul nr.32. Componenta numerică a organizațiilor sindicale membre ale Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova

Organizații sindicale	Numărul total de organizații sindicale	Numărul membrilor de sindicat						
		de la 3 la 15	de la 16 la 50	de la 51 la 100	de la 101 la 400	de la 401 la 1000	de la 1001 la 3000	de la 3000
Din sectorul public	273	20	102	63	55	29	3	1
Din sectorul privat	1		1	-	-	-	-	-
Total	274	20	103	63	55	29	3	1

Situația reală denotă că nu toate organizațiile sindicale, în special din sectorul rural, dispun de un efectiv numeric și posibilități reale de a rezolva problemele majore ale membrilor de sindicat. Acesta a fost și un argument pentru inițiativa Executivului Federației de a propune și realiza unificarea și consolidarea organizațiilor sindicale la nivelul medicinei primare, la nivel de raion prin constituirea asociațiilor sindicale raionale din asistența medicală primară și organizațiilor sindicale raionale ale Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova.

7.4. Evoluția apartenenței la sindicat

Tabelul nr.33. Evoluția apartenenței la sindicat

Anii	Numărul total de salariați	Numărul total al membrilor de sindicat	Au fost recrutați în sindicat	Au încetat calitatea de membru de sindicat pe diferite motive	Inclusiv pe motive:		
					Au abandonat sindicatul	De concediere	Alte
2010	54421	51215	6464	5329	384	4658	287
2015	49130	43970	4225	5478	204	5159	115
2016	47510	43110	4405	5649	244	5306	99

Menționăm că sindicalizarea, în majoritatea instituțiilor, este de 85-93% din numărul de salariați, media constituind 90,73 la sută sau 43110 mii membri de sindicat.

În anul 2016, au fost recrutați în sindicat 4405 noi angajați sau cu 643 mai mulți decât în anul 2015.

În același timp, au încetat calitatea de membru de sindicat 13% din membri, dintre care 93,9% - pe motivul concedierii din propria inițiativă, 4,3% - au abandonat sindicatul sau cu 0,4% mai mulți decât în anul 2015.

Un factor al necuprinderii în sindicat a tuturor salariaților este și faptul că în ramura sănătății activează peste 30 la sută de pensionari, circa 3% persoane cu grad de invaliditate, prin contracte individuale de muncă pe durată determinată. Aceștia au salarii și pensii mizerabile și nu au atractivitate de a fi membri de sindicat cotizanți, beneficiind, în același timp, de facilitățile Contractelor colective de muncă și alte acte normative elaborate sau acordate de sindicat.

Total în instituțiile sistemului de sănătate nu sunt membri de sindicat circa 4400 (9,36%) salariați. Aceste aspecte cer o analiză mai profundă pentru a elabora acțiuni mai concrete pentru activitatea de recrutare, în prim plan, a liderilor sindicali. Acest potențial este necesar de folosit rațional și după un plan concret pe fiecare organizație sindicală.

Este bine că în Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”, Centrul Național de Excelență, în majoritatea instituțiilor republicane, Spitalelor raionale, Centrelor de sănătate și sănătate publică, apartenența la sindicat este de 90-100%. Spre regret, constatăm că multe instituții, ca de exemplu: Institutul de Ftiziopneumologie, Institutul Mamei și Copilului, Spitalele și Centrele de sănătate din Șoldănești, Călărași, Orhei, Colegiul de Medicină Orhei, Agenția Medicamentului, membri de sindicat sunt doar 50-60% din salariați.

7.5. Efectivul membrilor de sindicat tineri (până la 35 ani)

Este îmbucurător faptul că cota tinerilor sindicaliști este de 32,3% din numărul total al membrilor de sindicat (tabelele nr.34 și 35).

Tabelul nr.34. Cota sindicaliștilor tineri (până la 35 ani) în raport cu totalul membrilor de sindicat

Anii	Numărul total de membri de sindicat	Inclusiv tineri	
		Numărul	%
2010	51215	11369	22,2
2015	43970	14796	33,6
2016	43110	13908	32,3

Tabelul nr.35. Evoluția apartenenței la sindicat a studenților și elevilor din instituțiile de învățământ medical

Anii	Numărul total al membrilor de sindicat	Inclusiv		
		Numărul total de studenți / elevi	Din ei membri de sindicat	Procentul apartenenței la sindicat
2014	43297	9611	7881	82,0
2015	43970	8979	8130	90,5
2016	43110	8710	7357	84,5

Pentru tinerii sindicaliști și tineretul studios în perioada următoare vom realiza acțiuni mai concrete de informare despre activitatea sindicalistă.

7.6. Respectarea standardelor privind egalitatea de gen

Legislația Republicii Moldova corespunde Convenției Internaționale a Muncii nr.111 din 1958 privind eliminarea discriminării la angajare, instruire și ocupare a locului de muncă pe criterii de rasă, culoare, sex, religie, opinie publică, naționalitate sau origine sexuală.

În ultimii ani, femeile tot mai intens se înaintează la funcțiile de administrare publică.

Prevederile Convenției Organizației Internaționale a Muncii nr.100 din 1951 privind egalitatea în remunerare, în sectorul sănătății se respectă.

Cu atât mai mult, femeile ocupă locuri de frunte în organele de conducere ale sindicatului (*tabelul nr.36*).

Tabelul nr.36. Raportul membrilor de sindicat femei față de totalul membrilor de sindicat

Anii	Numărul total al membrilor de sindicat	Inclusiv femei	
		Numărul	%
2010	51215	40613	79,3
2015	43970	34296	78,9
2016	43110	33700	78,2

Din membrii electivi în comitetele sindicale sunt 73,9% femei, în componența Consiliilor raionale – 89,9%; din 184 membri ai Consiliului Republican - 108 sau 59,03% sunt femei. În componența Biroului Executiv al Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova din 23 de membri 9 sunt femei (39,13%). În componența Comisiei de cenzori toți 5 membri sunt femei. În cadrul Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova activează cu succes Consiliul de femei.

7.7. Respectarea normelor statutare în procesul de convocare a organelor de conducere

Analiza materialelor și proceselor-verbale privind organizarea și participarea la ședințele organelor electivă, adunărilor, conferințelor din organizațiile sindicale confirmă că încălcări ale prevederilor Statutului Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova nu au fost admise. (*tabelul nr.37*).

Tabelul nr.37. Activitatea organelor electiv de conducere ale organizațiilor sindicale în anul 2016

Anii	Ședințe ale organului electiv al organizațiilor sindicale primare	Adunări/conferințe ale organizațiilor sindicale primare	Discursuri, rapoarte	Alte forme
2015	2310	469	469	713
2016	1881	361	737	1335

Accentuăm că cea mai importantă activitate organizatorică, în anul 2016, a fost desfășurarea adunărilor practic în peste 200 centre de sănătate, susținerea și adoptarea unanimă la Conferințele raionale a unificării și constituirii asociațiilor sindicale raionale din asistența medicală primară și organizațiilor sindicale raionale ale Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova.

Organizarea și desfășurarea acestor conferințe a contribuit la consolidarea organizațiilor Federației Sindicale „Sănătatea” în soluționarea problemelor membrilor de sindicat.

Considerăm necesar să aducem mulțumiri tuturor liderilor sindicali pentru entuziasmul și energia depusă în realizarea acestor acțiuni, care trebuie susținute și realizate permanent și pe deplin. Menționăm că mai sunt încă unele probleme ce țin de cuprinderea organizațiilor sindicale din toate Centrele de sănătate, adaptarea la noile condiții de activitate, probleme ce trebuie să fie incluse în planul de activitate pentru viitor.

7.8. Asigurarea garanțiilor pentru persoanele alese în organele sindicale

Legislația Republicii Moldova prevede drepturile și garanțiile prevăzute de documentele internaționale privind activitatea sindicală,

garanțiile pentru persoanele alese în organele sindicale.

În anul 2016 cazuri de încălcare a drepturilor garantate persoanelor alese nu s-au înregistrat, cu excepția cazului Centrului de Sănătate Publică Strășeni, unde este inițiat un proces de judecată cu administrația instituției privind corectitudinea eliberării din funcție a angajatului care îndeplinește și funcția de lider de sindicat.

7.9. Obiectivele de activitate pentru perioada următoare

1. Realizarea prevederilor Strategiei Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova pe anii 2015-2020 adoptată de Congresul VI din 29.05.2015 privind domeniul solidarizării sindicatului.

2. Sporirea activității tuturor structurilor sindicatului pentru consolidarea organizațiilor sindicale și organelor nou create la nivel de raion.

3. Studierea și elaborarea unor acțiuni pentru sporirea motivației apartenenței la sindicat a salariaților instituțiilor din sistemul sănătății, a tinerilor până la 35 ani, tineretului studios, pensionarilor care activează.

4. Promovarea unei activități ca toate alocațiile financiare să fie transparente și îndreptate la soluționarea problemelor sindicaliste și motivației apartenenței la sindicat.

5. Analiza activității sindicaliştilor salarizați și desfășurarea acțiunilor organizatorice și educaționale pentru soluționarea mai eficientă a problemelor sindicatului cu care ne confruntăm.

CAPITOLUL VIII

DREPTURILE ȘI GARANȚIILE SINDICATULUI – REPREZENTANT AL SALARIAȚILOR

Drepturile sindicale sunt drepturile fundamentale ale omului muncii.

Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova susține o nouă abordare care să asigure respectarea principiilor de bază ale reglementării raporturilor de muncă și ale legislației cu privire la sindicate, care reies din normele dreptului internațional și din cele ale Constituției Republicii Moldova, cum ar fi: libertatea muncii; interzicerea muncii forțate și a discriminării în domeniul raporturilor de muncă; egalitatea în drepturi și posibilități a salariaților; asigurarea dreptului salariaților la asociere în sindicat; îmbinarea reglementării de stat și a reglementării contractuale a raporturilor de muncă; stabilirea garanțiilor de stat pentru asigurarea drepturilor salariaților și exercitarea controlului asupra respectării lor; asigurarea dreptului salariaților la apărarea intereselor de muncă, inclusiv prin sesizarea organelor de supraveghere și control, precum și a organelor judiciare; asigurarea dreptului la soluționarea litigiilor individuale de muncă și conflictelor colective de muncă, precum și dreptul la grevă.

Drepturile și garanțiile sindicatului reprezintă o valoare, un patrimoniu incontestabil al mișcării sindicale.

Congresul VI al Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova din 29.05.2015 a trasat măsuri concrete întru asigurarea respectării drepturilor și garanțiilor organizațiilor sindicale reprezentante ale salariaților, printre care:

- neadmiterea amestecului în activitatea, funcționarea sau administrarea organizației sindicale din partea autorităților;
- neadmiterea disponibilizării membrilor de sindicat din inițiativa angajatorilor cu încălcarea prevederilor Legii sindicatelor nr.1129-XIV din 07.07.2000;
- intensificarea monitorizării respectării de către angajatori a legislației muncii și a altor acte normative ce conțin norme ale dreptului muncii;
- monitorizarea respectării garanțiilor persoanelor alese în organele sindicale.

Analizând rapoartele anuale ale organizațiilor sindicale membre ale Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova s-a constatat că, în anul de referință, practic nu au avut loc încălcări ale drepturilor și garanțiilor de sindicat. Nu au avut loc cazuri de disponibilizare a membrilor de sindicat cu încălcarea normelor de muncă, însă avem 2 cazuri de disponibilizare a președinților comitetelor sindicale: dna Valentina Gușan, președinte al comitetului sindical al Centrului de Sănătate Publică Strășeni și dna Sofia Vasiliu, președinte al comitetului sindical al Centrului de Sănătate Publică Călărași.

Ambele cazuri au fost monitorizate și călăuzite de către angajații aparatului Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova. Ca rezultat, dna Sofia Vasiliu a fost restabilită în funcție, însă ce ține de cazul dnei Valentina Gușan, până-n prezent este examinat de organele de drept.

În anul de referință, comitetele sindicale au participat activ la elaborarea propunerilor la proiectele actelor normative și legislative ce vizează normele de muncă. Au fost avizate 37 de proiecte de ordine și regulamente ale Ministerului Sănătății, Hotărâri de Guvern și legi ale Parlamentului Republicii Moldova, 127 ordine, regulamente și dispoziții ale administrației unităților medicale. Practic, în toate unitățile medicale a fost examinată situația economico-financiară la adunarea/conferința colectivului de muncă la care liderii de sindicat au înaintat mai multe propuneri privind îmbunătățirea managementului mijloacelor financiare disponibile cu utilizarea

economiilor întru suplimentarea veniturilor salariale.

Considerăm că este un merit al liderilor și altor activiști sindicali din unități, care dau dovadă de profesionalism și devotament, calități proprii pentru un adevărat lider sindical. În anul de referință, am constatat că în unitățile din sectorul sănătății drepturile și garanțiile sindicatului sunt recunoscute de partenerii sociali de toate nivelurile.

Totuși, în unele unități garanțiile legale ale angajaților nu sunt respectate. Pe parcursul anului 2016, s-a constatat că, administrația unor unități medicale îngrădește participarea liderilor de sindicat la lucrările: consiliului medical, consiliului de administrare, comisiilor permanente de atestare și tarifare, comisiilor pentru utilizarea rațională a investițiilor în sănătate, comisiilor pentru soluționarea litigiilor medicale, agențiilor teritoriale de asigurări în medicină. (tabelul nr.38)

Tabelul nr.38. Reprezentarea organelor sindicale în organele colegiale

Nr. d/o	Denumirea organelor colegiale	Numărul de unități unde sunt reprezentate de organele sindicale (din total 274 organizații sindicale)
1.	Consiliul medical	229
2.	Consiliul de administrare	121
3.	Comisiile permanente de atestare	143
4.	Comisiile pentru utilizarea rațională a investițiilor în sănătate	46
5.	Comisiile pentru litigiile medicale	106
6.	Agențiile teritoriale de asigurare în medicină	15
7.	Consiliul sindical interramural	39

Astfel, reprezentanții administrației unităților, limitând participarea liderilor sindicali la administrarea unității, neglijează

drepturile și interesele întregului colectiv de muncă, care au delegat prin votul lor liderii de sindicat, pentru a le apăra drepturile și a le reprezenta interesele în fața administrației.

Cu regret, însă, unii lideri sindicali manifestă pasivitate sau indiferență, neglijând astfel drepturile și interesele colegilor. Ei nu verifică respectarea actelor legislative și a altor acte normative privind: timpul de muncă și de odihnă; salarizarea; protecția muncii și condițiile de muncă; executarea contractelor colective de muncă și convențiilor colective. Liderii de sindicat nu vizitează și nu inspectează subdiviziunile în care activează membrii de sindicat, pentru a stabili corespunderea condițiilor de muncă normelor de protecție reglementate, și nu prezintă propuneri angajatorului, pentru soluționarea posibilă a problemelor de eliminare a neajunsurilor depistate; nu efectuează, în mod independent, expertiza condițiilor de muncă și a asigurării securității la locurile de muncă etc. Așa dar, toate cele enunțate sunt drepturi ale liderilor de sindicat, reprezentanți ai salariaților membri de sindicat, dar și obligații ale acestora față de membrii de sindicat. Este necesar ca liderii sindicali din unitățile în care nu se respectă în totalitate drepturile și garanțiile membrilor de sindicat să acorde o atenție sporită managementului sindical. În așa caz, liderul sindical nu va fi învinovățit niciodată de membrii de sindicat de pasivitate, indiferență, alianță cu administrația etc. Exercițându-și drepturile garantate prin lege, aceștea își onorează obligațiile față de colegii care i-au delegat în funcție, ca persoane diligente și responsabile, care pun mai presus interesele membrilor colectivului, decât cele personale.

Legea sindicatelor și Convenția colectivă (nivel de ramură) prevăd un șir de obligații ale angajatorilor privind asigurarea condițiilor pentru activitatea comitetelor sindicale în unități, însă constatăm cu regret că aceste drepturi sunt încălcate în multe instituții.

Drepturile și garanțiile sindicatelor sunt reglementate de acte normative naționale și internaționale: Constituția Republicii Moldova, Codul Muncii, Legea Sindicatelor, Convenția colectivă nivel de ramură în domeniul sănătății, contractele colective nivel de

unitate; Declarația Universală a Omului la care Republica Moldova a aderat la 28.07.1990; Convențiile OIM nr.87 din 09.07.1948 „Privind libertatea asocierii și protecția dreptului la organizare”, nr.98 din 1949 „Privind aplicarea principiilor dreptului la organizare și de purtare a tratatelor colective” etc.

Sarcina organizațiilor sindicale de toate nivelurile pentru perioada următoare este de a monitoriza respectarea necondiționată a actelor normative ce țin de drepturile și garanțiile organizațiilor sindicale și a membrilor de sindicat (*tabelul nr.39*).

Tabelul nr.39. Dotarea comitetelor sindicale

Nr. d/o	Dotarea comitetelor sindicale	Numărul instituțiilor ce asigură condițiile pentru activitatea comitetelor sindicale (din total 274 organizații sindicale)
1.	Telefon	109
2.	Fax	75
3.	Tehnică de multiplicare	80
4.	Panouri informaționale	159
5.	Biblioteca	45
6.	Computator	102
7.	Acces la internet	102

Biroul Executiv, în comun cu liderii sindicali, trebuie să insiste către administrația unității pentru realizarea dispoziției legale prevăzute de art.35 alin.(5) din Legea sindicatelor, cu referință la stabilirea surselor financiare în mărime de cel mult 0,15% din fondul de salarizare respectiv în devizul de venituri și cheltuieli al unității, pentru soluționarea problemelor salariaților. Astfel, în anul 2016

numai în 99 unități angajatorii au prevăzut în devizul de venituri și cheltuieli aceste surse.

Drepturile și garanțiile membrilor de sindicat trebuie promovate și însușite de către liderii și activul sindical, numai așa vom putea fi pe poziții de egalitate cu partenerii social pentru a putea negocia și cere drepturile membrilor de sindicat pe care îi reprezentăm.

În perioada următoare ne propunem să ne axăm pe:

1. Atenționarea liderilor sindicali și a conducătorilor unităților medicale privind obligativitatea respectării drepturilor și garanțiilor de activitate a organelor sindicale

2. Neadmiterea modificării Codului muncii în vederea diminuării drepturilor și garanțiilor de muncă ale salariaților;

3. Antrenarea tinerilor și femeilor în activitatea sindicală și promovarea lor în organele de conducere;

4. Pregătirea cadrelor sindicale profesioniste, responsabile, pentru a asigura conducerea cu succes a organizației sindicale;

5. Recrutarea noilor membri, acordarea suportului la crearea organizațiilor sindicale în instituțiile nou-create și în sectorul privat;

6. Monitorizarea încălcărilor drepturilor sindicale și contracararea acestor fenomene;

7. Antrenarea tinerilor și femeilor în activitatea sindicală și promovarea lor în organele de conducere.

CAPITOLUL IX

EDUCAȚIA ȘI FORMAREA SINDICALĂ

Educația sindicală este un obiectiv de bază al Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova, care are un rol esențial în dezvoltarea și modernizarea mișcării sindicale.

Importanța educației sindicale sporește în condițiile schimbărilor profunde în societate, însoțite de reforme, crize sociale și economice. În anul de referință, activitatea Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova în domeniul educației sindicale a fost orientată spre realizarea Strategiei adoptate de Congresul VI, din 29.05.2017. Problema consolidării sistemului educațional a fost pe ordinea de zi a Biroului Executiv al Federației. Dezvoltarea rețelei de formatori sindicali a fost examinată în cadrul a două ședințe a Biroului Executiv, prin hotărârea nr.11 din 23.12.2016, a aprobat Statutul formatorului și Regulamentul de atestare a formatorilor din cadrul Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova, stabilind următoarele grade de formatori: Gradul III – nivel local, raional, municipal; Gradul II – nivel de ramură și Gradul I – nivel național.

Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova a beneficiat de un sprijin scontat din partea partenerilor de dezvoltare, finisând Proiectul PSI/FNV Mondial din Olanda „Consolidarea dialogului social în Republica Moldova 2014-2016”. Obiectivul principal al proiectului a fost de a întări capacitatea sindicatului și a îmbunătăți practicile din domeniul dialogului social și negociere colectivă pentru a apăra și promova drepturile și condițiile de muncă ale membrilor de sindicat.

În cadrul Proiectului, în perioada 2014-2016, au fost organizate 19

activități educaționale, la care au participat 1252 persoane, inclusiv 877 femei – membre ale comisiilor de dialog social „angajator-salariați”, din unități și 375 tineri, membri ai organizației de tineret a Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova. În anul de referință, au fost realizate 10 activități educaționale și organizatorice în cadrul proiectului menționat, inclusiv două forumuri de dialog social cu participare a 330 parteneri sociali și lideri sindicali, trei seminare educaționale zonale pentru tinerii sindicaliști din instituțiile medicale de învățământ și unități, cu participarea 163 persoane, cu tematica „Tinerii - prioritatea sindicatelor în cadrul parteneriatului social”. „Rolul femeilor în cadrul dialogul social” a fost tematica seminarului pentru membrii Consiliului de femei al Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova, la care au participat 56 de persoane. În lunile mai-iunie sau desfășurat două activități, inclusiv Campania „Nu agresați cadrele medicale” și seminarul privind consolidarea organizațiilor sindicale raionale.

A continuat instruirea complexă a liderilor sindicali în cadrul Programului licențiat al Institutului Muncii „Parteneriatul social în sfera muncii”, specialitatea „Negociator sindical”.

În cadrul programului menționat a finisat studiile al șaptelea grup de audienți, fiind atestate 25 persoane. A început studiile al optulea grup de lideri sindicali, care au finisat sesiunile I și II din cadrul proiectului. De asemenea, toți liderii sindicali participanți la program, au fost instruiți ca persoane cu răspunderi specifice în domeniul securității și sănătății în muncă, care au fost atestați conform actelor normative în vigoare.

Obiectivele Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova în domeniul educației și formării sindicale pentru perioada următoare sunt:

1. Realizarea unui program de formare de formatori în comun cu Institutul Muncii și Confederația Națională a Sindicatelor din Moldova;

2. Promovarea educației sindicale în rândul tineretului studios.

3. Acordarea serviciilor educaționale de calitate adaptate la cerințele actuale și reieșind din necesitățile activului și cadrelor sindicale.

4. Organizarea, în comun cu partenerii sociali, a proiectelor comune de formare în domeniul raporturilor de muncă.

5. Cooperarea cu structurile sindicale naționale și internaționale, parteneri de dezvoltare și organizațiile neguvernamentale în vederea realizării proiectelor educaționale comune.

CAPITOLUL X

ACTIVITATEA INFORMAȚIONALĂ

Activitatea informațională este o prioritate a Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova, având drept scop crearea și promovarea unei imagini pozitive a Federației, cât și informarea promptă și obiectivă a liderilor, activiștilor și membrilor de sindicat.

În anul calendaristic 2016, Federația Sindicală „Sănătatea” și-a orientat activitatea spre realizarea prevederilor Strategiei Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova pe anii 2015-2020, adoptată de Congresul VI din 29.05.2015, ce țin de organizarea și desfășurarea multidimensională a activităților de informare a membrilor de sindicat din cadrul organizațiilor sindicale existente din instituțiile medico-sanitare și de învățământ, plasând accentul pe dezvoltarea și fortificarea organizațiilor sindicale prin informarea, consolidarea și utilizarea cât mai eficientă a potențialului uman.

Activitățile informaționale au fost desfășurate conform derulării evenimentelor în ramura sănătății, dar și în conformitate cu cerințele și solicitările înaintate de către liderii și activul sindical din organizațiile sindicale primare.

În perioada de referință, Federația Sindicală „Sănătatea” a elaborat, publicat și distribuit materiale informative, având drept scop informarea unui număr cât mai mare de membri de sindicat. Astfel, au fost editate 4 numere de buletin informativ „Curierul Sanitas”, tirajul fiecărui fiind de 4000 de exemplare.

Concomitent, în scopul orientării corecte despre necesitatea

sindicatelor și a membrilor de sindicat activi, în perioada de referință a fost publicat un „Îndrumar pentru sindicaliști”, tirajul publicației fiind de 700 de exemplare. Îndrumarul a urmărit realizarea mai multor obiective, printre care: amplasarea întregii organizații sindicale din domeniul sănătății într-un cadru adecvat unei organizații sindicale bazate pe principii democratice și pluralism de opinii; asigurarea unei modalități de formare sindicală continuă a celor care muncesc în sistemul sindicalismului prin însușirea managementului calității organizării activității sindicale, administrării bugetului sindical, promovării formelor de sindicalizare a angajaților și asigurării unității organizațiilor sindicale de toate nivelurile.

Federația Sindicală „Sănătatea”, în anul de referință, a susținut confecționarea panourilor de informare pentru comitetele sindicale ale organizațiilor primare. Acestea sunt etalate în instituții și suplinite sistematic cu informații actuale și relevante, în scopul informării fiecărui membru de sindicat. Menționăm că, în anul 2016, au fost confecționate 12 panouri.

Întru facilitarea activității liderilor, activiștilor și trezorerierilor sindicali, Federația Sindicală „Sănătatea” a contribuit financiar la procurarea a 3 computere.

În aceeași serie de activități specificăm derularea Campaniei „Federația Sindicală „Sănătatea” alături de tine” cu genericul „NU agresăți cadrele medicale!”.

Scopul implementării Campaniei menționate a constat în sensibilizarea factorilor de decizie pentru realizarea Revendicării nr.11, aprobată de către Congresul VI al Federației Sindicale „Sănătatea”, din 29.05.2015, vizând completarea Codului contravențional, în vederea instituirii sancțiunilor administrative pentru persoanele ce atentează la onoarea, demnitatea, integritatea psihică și fizică a lucrătorilor medicali.

Întru realizarea scopului propus Federația Sindicală „Sănătatea” a organizat diverse activități, ca flashmob-uri și spoturi publicitare, care au fost difuzate prin intermediul televiziunii, paginilor web

și de facebook ale Federației. Concomitent, conducerea Federației a dialogat cu deputații medici solicitând susținerea acestora în completarea Codului contravențional.

Menționăm că instituțiile medico-sanitare publice în incinta cărora au fost organizate flashmob-uri au fost ospitalieri și receptivi, printre care: Centrul Național de Asistență a Medicală Urgentă Prespitalicească, Spitalul Clinic Republican, Institutul de Neurologie și Neurochirurgie, Institutul Oncologic, Institutul Mamei și Copilului, Spitalul Clinic de Traumatologie și Ortopedie, Clinica „Emilian Coțaga”, Spitalul Clinic Municipal nr.1, Spitalul de Dermatologie și Maladii Comunicabile, Spitalul Clinic Municipal „Sfântul Arhanghel Mihail și Gavriil”, Spitalul Clinic Municipal pentru Copii „Valentin Iganatenco”, Spitalul Clinic Municipal „Sfânta Treime”.

Un ultim flashmob a fost organizat în preajma sediului Parlamentului pentru a atrage atenția deputaților și a miza pe susținerea lor.

Concomitent, Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova a publicat și distribuit 10000 de autocolante și 10000 de pliante informative, în scopul evocării că lucrătorul medical este în serviciul cetățeanului și contribuie nemijlocit prin cunoștințele sale la ocrotirea sănătății întregii societăți, că activează în condiții de efort psihoemoțional sporit, risc profesional, și pentru a presta servicii medicale de calitate înaltă are nevoie de protecție sporită din partea statului, prin instituirea unor sancțiuni pentru persoanele care premeditat jignesc onoarea, demnitatea sau reputația profesională a lucrătorului medical.

În anul de referință, Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova în colaborare cu Fundația Friedrich Ebert Stiftung au efectuat o investigație în cadrul proiectului „Încălcarea drepturilor de muncă în Republica Moldova: 4 exemple”. Proiectul a avut drept scop sensibilizarea opiniei publice privind încălcarea drepturilor de muncă și condițiile precare de muncă în Republica Moldova. Astfel, în cadrul proiectului nominalizat a fost filmat documentarul „Obosesc

și medicii?”. Protagonistii filmului sunt patru angajați din sectorul sănătății: o asistentă medicală de la Spitalul Clinic Municipal Bălți, o asistentă medicală și un medic de la Stația de Asistență Medicală Urgentă Peresecina și un medic-chirurg de la Spitalul Raional Leova. Cameramanul a trăit și a filmat câte o tură din viața fiecărui personaj. Fiecare dintre protagoniștii documentarului s-au exprimat vis-a-vis de profesia sa, au menționat dificultățile cu care se confruntă, responsabilitatea care le cade pe umeri, volumul de lucru, orele suplimentare și gândurile care-i bântuie de a pleca peste hotare în căutarea unui trai decent. Dar până la urmă nici unul dintre ei nu cedează și continuă să profeseze zilnic profesiunea nobile pe care și-au ales-o și dac-ar fi s-o ia de la capăt ar alege tot această profesie, deoarece vocația de a salva vieți este moto-ul unui lucrător medical.

Plasarea operativă a știrilor despre activitatea Federației pe pagina web a Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova – www.sindsan.md și reflectarea informației pe pagina de facebook a Federației – www.facebook.com/sindicatul.sanatatea are drept scop activizarea tuturor membrilor pentru fortificarea mișcării sindicale din sectorul sănătății.

În anul 2016, Federația Sindicală „Sănătatea” a coordonat abonarea la ziarul sindical „Vocea poporului”, prin adoptarea hotărârii Biroului Executiv al Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova nr.11-16 din 07.11.2016 „Cu privire la abonarea organizațiilor sindicale membre ale Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova la ziarul „Vocea poporului” pentru anul 2017”. Liderii sindicali au fost îndemnați să aboneze comitetele pe care le reprezintă, atât săptămânalul „Vocea poporului”, cât și alte publicații. Conform informațiilor din formularele rapoartelor anuale 2016, au fost făcute 978 abonamente la ziarul „Vocea poporului”.

În urma examinării și analizei datelor prezentate în formularele rapoartelor anuale de către președinții organizațiilor sindicale afiliate la Federația Sindicală „Sănătatea”, s-a constatat că abonarea publicațiilor periodice, în anul de referință a scăzut, înregistrând 1357

abonamente (anul 2015 – 1713). Considerăm că această scădere este cauzată de utilizarea tot mai frecventă a mijloacelor informaționale. O descreștere observăm și la rubricile publicații în presa periodică (anul 2016 – 269; anul 2015 - 399) și discursuri, interviuri în mass-media (anul 2016 – 248; anul 2015 - 713) (*tabelul nr.40*).

Tabelul nr.40. Dinamica activităților informaționale

Denumirea formelor de informare	Anii				
	2012	2013	2014	2015	2016
Abonați la presa periodică	2624	2702	1962	1713	1357
Publicații în presa periodică	481	345	313	399	269
Discursuri, interviuri în mass-media locală	974	990	1033	713	248
Alte forme de informare	464	344	336	689	1335

Activitatea logistică și dotarea cu tehnică de comunicare sunt pilonii de sprijin al strategiei informaționale a organizațiilor sindicale de toate nivelurile, oferind posibilitatea de informare operativă și promptă a membrilor de sindicat despre activitatea efectuată, reușitele și problemele care necesită a fi soluționate pe viitor.

Angajații Federației Sindicale „Sănătatea” beneficiază de mijloace tehnologice de comunicare avansate. La dispoziția formatorilor sindicali este multimedia și posibilitatea de a multiplica materiale pentru distribuire.

Pentru perioada ulterioară, Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova, având drept scop crearea și promovarea unei imagini pozitive a Federației, cât și sporirea accesului membrilor de sindicat la informație și informarea cât mai operativă și

obiectivă a acestora, consideră oportună realizarea următoarelor obiective:

1. Organizarea și desfășurarea multidimensională a activităților informaționale.

2. Asigurarea fluxului informațional în cadrul sistemului.

3. Editarea buletinului informativ „Curierul Sanitas”.

4. Editarea buletinului cu reflecții asupra materialelor informaționale.

5. Abonarea săptămânalului „Vocea poporului” de către toate organizațiile sindicale și activului sindical în parte.

6. Monitorizarea funcționalității paginii WEB și completarea cu informații relevante și actuale a paginii de facebook.

7. Crearea unei rețele informaționale în cadrul Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova.

CAPITOLUL XI

ACTIVITATEA FINANCIARĂ

11.1. Informații generale

Activitatea Sindicatului de ramură, în anul de referință, s-a axat pe respectarea strictă a prevederilor statutare privind încasarea și transferarea cotizațiilor sindicale lunare de către organizațiile sindicale membre ale Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova și utilizarea rațională a acestora.

Un alt obiectiv prezintă respectarea necondiționată a prevederilor Regulamentului „Cu privire la prestațiile în sistemul public de asigurări sociale pentru prevenirea îmbolnăvirilor și recuperarea capacității de muncă a asiguraților prin tratament balneosanatorial”, aprobat de Guvernul Republicii Moldova, Hotărârea nr.290 din 19.04.2010.

La ședința în plen a Consiliului Republican din 15.04.2016 a fost aprobat bugetul consolidat al Sindicatului de ramură pentru anul 2016. Îndeplinirea bugetului a fost examinat trimestrial la ședințele în plen ale Biroului Executiv al Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova.

11.2. Activități privind administrarea Bugetului consolidat al Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova

Conform rapoartelor financiare anuale ale organizațiilor sindicale, mijloacele bănești ale bugetului consolidat al Federației Sindicale

„Sănătatea”, la capitolul „Venituri”, în anul 2016, a constituit **10327,8** mii lei, inclusiv: cotizații sindicale – 10026,9 mii lei, alte venituri: 90,2 mii lei – de la Confederația Națională a Sindicatelor din Moldova și 210,7 mii lei de la Internaționala Serviciilor Publice (PSI).

Planul de acumulare a cotizațiilor sindicale a fost realizat în cuantum de 94,2 la sută.

La Capitolul „Cheltuieli” – 9711,0 mii lei, realizare – cu 94,03 la sută.

Analizând rapoartele financiare ale organizațiilor sindicale-membre ale Sindicatului, concluzionăm că în majoritatea absolută a organizațiilor sindicale mijloacele financiare au fost utilizate cu respectarea Statutului Federației, corect și eficient pentru soluționarea problemelor prioritare ale organizațiilor sindicale: educația sindicală și informarea membrilor de sindicat; organizarea acțiunilor de apărare a drepturilor și intereselor membrilor de sindicat; susținerea materială a organizațiilor sindicale și membrilor de sindicat în cazul unor necesități vitale; alocarea surselor financiare pentru întremarea sănătății membrilor de sindicat.

Cu toate acestea, mai există organizații sindicale, în care sursele financiare sunt utilizate prioritar pentru acordarea ajutorului material, marcarea diverselor sărbători, procurarea cadourilor de preț etc.

11.3. Activități privind administrarea Bugetului sindical

În conformitate cu prevederile art.77 din Statutul Federației Sindicale „Sănătatea”, organizațiile sindicale membre trebuie să transfere pe contul curent al Consiliului Republican al Sindicatului de ramură 40% din suma totală a cotizațiilor sindicale lunare, din care 30% sunt utilizate pentru asigurarea financiară a activității organelor de conducere ale Sindicatului de ramură, 5% – pentru realizarea Programului republican „Educație sindicală și informație” și 5% se acumulează în Fondul republican „Ajutor reciproc și solidaritate”.

Din mijloacele financiare acumulate pe contul curent al Federației

Sindicale „Sănătatea” din Moldova **537,0** mii lei, sau 5,52 la sută, au fost cheltuite pentru realizarea prevederilor Fondului republican „Ajutor reciproc și solidaritate” și **588,7** mii lei, sau 6.10 la sută, pentru realizarea Fondului republican „Educație sindicală și informație”.

Din acumulările pe contul curent al Consiliului Republican au fost satisfăcute, practic, toate cererile membrilor de sindicat și organizațiilor sindicale-membre ale Federației Sindicale „Sănătatea”, inclusiv pentru:

1. Acordarea ajutorului material la:

- **476** membri de sindicat pentru recuperarea parțială a tratamentului medical costisitor, incendiilor etc. – **2408,1** mii lei (**24,80%**);

- **305** membri de sindicat pentru recuperarea parțială a costului biletelor de tratament balneosanatorial – **1025,4** mii lei (**10.56%**);

2. Acordarea suporturilor financiare:

- **37** comitete sindicale, membre ale Sindicatului de ramură – **304,0** mii lei (**3.10%**);

- Alocarea surselor financiare pentru alimentarea studenților social vulnerabili ai Universității de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu” – **40,0** mii lei (**0,4%**).

3. Organizarea și desfășurarea Spartachiadei XXXI-a a lucrătorilor ocrotirii sănătății din republică – **116,0** mii lei (**1,20%**).

4. Activități culturale și instruirea activului sindical:

- Organizarea întrunirilor Consiliului de femei (**50** pers.) cu lucrătorii medicali ai Centrului de reabilitare pentru copii cu HIV/SIDA și handicap sever din regiunea Cernăuți, raionul Herța – **128,0** mii lei (**1,30%**);

- Activități culturale – **624,8** mii lei (**6,40%**) .

5. Procurarea computerelor pentru comitetele sindicale membre ale Sindicatului de ramură – **35,8** mii lei (**0,40%**).

6. Confecționarea panourilor informative pentru comitetele sindicale – **18,0** mii lei (**0,2%**).

7. Desfășurarea ședințelor în plen ale Consiliului Republican și

Biroului Executiv ai Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova, editarea ziarului „Curierul Sanitas”, buletinelor informative și altor materiale informative – **680,9** mii lei (**7,01%**).

8. Cotizațiile către Confederația Națională a Sindicatelor din Moldova și organizațiile internaționale la care este afiliat Sindicatul de ramură – **364,9** mii lei (**3,80%**).

9. Deplasări – **156,3** mii lei (**1,60%**).

10. Retribuirea muncii – **2027,0** mii lei (**20,90%**).

11. Defalcări în Fondul social – **437,2** mii lei (**4,50%**).

12. Cheltuieli gospodărești – **110,4** mii lei (**1,11%**)

13. Alte cheltuieli – **108,5** mii lei (**1,10%**).

Soldul, la finele anului, a constituit **616,8** mii lei (**5,97%**).

Luând în considerare faptul că pentru prevenirea îmbolnăvirilor și recuperarea capacității de muncă mijloacele financiare planificate de Casa Națională de Asigurări Sociale nu satisfac cerințele membrilor de sindicat, Federația Sindicală „Sănătatea” a încheiat, în anul 2016, contracte cu Sanatoriile „Codru” din Călărași, „Nufărul Alb” din Cahul, „Struguraș” din Dubăsari, „Bucuria-Sind”, „Speranța” din Vadul lui Vodă și „Moldova” din Truscaveț, Centrul de sănătate „Tiodo-CR”, „Constructorul” și „Sănătate EVP” din Chișinău, pentru procurarea билетelor de tratament și foilor cursive pe 12 zile, cu achitarea a 50% din cost de către membrul de sindicat și 50 la sută – din mijloacele financiare ale Consiliului Republican al Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova.

Au mai fost procurate bilete de tratament pentru membrii de sindicat și din contul organizațiilor sindicale primare.

Întru remunerarea muncii activului sindical al organizațiilor membre ale Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova, Biroul Executiv, a adoptat un nou sistem de stimulare a muncii și acordare a concediilor personalului de conducere și specialiștilor organizațiilor sindicale afiliate la Sindicatul de ramură. Hotărârea în cauză stabilește modalitatea de calculare a contribuției lunare la salariul de bază, premiere, acordare a ajutorului material și concediilor de odihnă

ale liderilor și contabililor organizațiilor sindicale. De menționat că, conform prevederilor hotărârii nominalizate, liderii de sindicat sunt responsabili de respectarea acestora.

Atenționăm liderii organizațiilor sindicale că este deosebit de important să direcționeze sursele financiare conform recomandărilor Biroului Executiv al Federației Sindicale „Sănătatea”, privind utilizarea eficientă a mijloacelor financiare ale organizațiilor sindicale membre ale Sindicatului de ramură, prioritar pentru educația sindicală, activitățile informaționale, susținerea materială a membrilor de sindicat, organizațiilor de femei și de tineret.

11.4. Activități privind administrarea Bugetului asigurărilor sociale de stat

În conformitate cu Legea bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2016, prestațiile pentru prevenirea îmbolnăvirilor și recuperarea capacității de muncă se acordă de către Casa Națională de Asigurări Sociale, cu participarea sindicatelor și patronatului. În anul de referință, Federației Sindicale „Sănătatea” i-a fost alocată pentru tratamentul balneosanatorial suma de **2662,5** mii lei pentru **534** bilete.

Pentru odihna de vară a copiilor salariaților s-au cheltuit **892,2** mii lei pentru **619** bilete.

Biletele de tratament balneosanatorial au fost repartizate organizațiilor sindicale teritoriale și primare conform formei 4BASS.

Biroul Executiv al Sindicatului de ramură a examinat trimestrial, în cadrul ședințelor sale, problema ce ține de respectarea Regulamentului privind tratamentul balneosanatorial, aprobat prin Hotărârea Guvernului Republicii Moldova, nr.290 din 19.04.2010. De menționat că în ultimii ani s-au redus încălcările regulamentului nominalizat, cu toate că se mai comit cazuri de încălcare a prevederilor acestuia, cum ar fi: doi ani consecutiv se repartizează bilete de tratament uneia și aceleiași persoane; se eliberează bilete

de tratament completate incorect, fără indicarea codului fiscal al instituției și a codului personal al beneficiarului de bilet. Aceasta pune în dificultate salariații la sosirea în stațiuni și controlul folosirii biletelor conform destinației. Sunt destul de frecvente cazurile nerespectării termenului de prezentare în stațiuni; se prezintă cu întârziere și incomplet dările de seamă privind repartizarea biletelor de tratament.

Din an în an crește numărul de adresări ale membrilor de sindicat pentru acordarea biletelor la instituțiile balneoclimaterice. În **2010** au beneficiat de bilete de tratament, din contul Sindicatului de ramură, **292** persoane (**466,4** mii lei), în **2011** – **449** persoane (**890,6** mii lei), în **2012** – **542** persoane (**1030,7** mii lei) în **2013** - **436** persoane (**850** mii lei), în **2014** - **388** persoane (**960,0** mii lei), în **2015** - **476** persoane (**1167.5** mii lei).

11.5. Obiectivele programatice ale organizațiilor sindicale de toate nivelurile pentru perioada următoare

1. Conștientizarea responsabilității pentru organizarea evidenței contabile și folosirii raționale a mijloacelor financiare și materiale de către liderii de sindicat și contabilii organizațiilor sindicale.

2. Respectarea prevederilor Statutului Sindicatului de ramură privind încasarea și transferarea cotizațiilor sindicale lunare pe conturile curente respective.

3. Întocmirea corectă și prezentarea obiectivă a rapoartelor financiare.

4. Prezentarea informațiilor privind utilizarea mijloacelor financiare și materiale.

5. Respectarea necondiționată a prevederilor Hotărârii Guvernului Republicii Moldova, nr.290 din 19.04.2010, privind Regulamentul „Cu privire la prestațiile în sistemul public de asigurări sociale pentru prevenirea îmbolnăvirilor și recuperarea capacității de muncă a asigurărilor prin tratament balneoclimateric”.

CAPITOLUL XI

ACTIVITATEA COMISIILOR DE CENZORI

Congresul VI din 29 mai 2015 a stabilit foarte clar direcțiile de activitate ale comisiilor de cenzori, nivel republican și nivel de organizații sindicale membre ale Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova, printre care: efectuarea controlului ce ține de utilizarea transparentă, corectă și eficientă a mijloacelor financiare, inclusiv a fondurilor speciale ale Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova și respectarea normelor statutare de către organizațiile sindicale etc.

În perioada de referință, Comisia de cenzori a Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova a activat în componența aprobată de Congres: Maia Țiberneac – președinte, Claudia Grișco – vicepreședinte, Nina Pavlov, Raisa Muntean, Ecaterina Ciumac – membrii Comisiei.

În această perioadă, Comisia a efectuat 28 revizii privind activitatea Executivului Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova, a organizațiilor sindicale din cadrul: Universității de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”, Spitalului Clinic al Ministerului Sănătății, Centrului Național de Transfuzie a Sângelui, Institutului Oncologic, instituțiilor medico-sanitare publice din raionul Sângerei etc.

Rezultatele verificărilor au fost expuse în actele de revizie și control financiar. Menționăm că în majoritatea absolută a organizațiilor sindicale supuse controlului prevederile Statutului ce țin de activitatea financiară se respectă. Cu mici excepții, în unele organizații sindicale membre ale Federației Sindicale „Sănătatea”

din Moldova nu se respectă normele statutare ce țin de convocarea adunărilor și ședințelor organului electiv, se încalcă prevederile Nomenclatorului dosarelor aprobat de Biroul Executiv al Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova; mijloacele financiare în majoritatea cazurilor se utilizează pentru acordarea ajutorului material și mai puțin pentru instruirea și informarea membrilor de sindicat.

Comisia de cenzori a Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova a examinat toate actele de revizie și control financiar prezentate Biroului Executiv al Federației, concomitent cu rapoartele financiare. Ca rezultat al examinării, s-a constatat că comisiile de cenzori, cel puțin o dată în an, efectuează controlul utilizării transparente, corecte și eficiente a mijloacelor financiare și bunurilor materiale. În majoritatea absolută, organizațiile sindicale membre ale Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova respectă prevederile art.77 și 78 al Statutului Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova privind colectarea și transferarea cotizațiilor sindicale pe conturile respective. Cu contabilii unităților medicale organizațiile sindicale au încheiat acorduri de muncă privind încasarea cotizațiilor sindicale lunare și transferarea lor pe conturile bancare respective. Contabilii unităților medicale, conform Codului muncii, Legii sindicatelor și pct.88 al Convenției colective nivel de ramura sănătății sunt stimulați material.

Totodată, analiza materialelor verificate a arătat că peste 35 la sută din mijloacele financiare sunt cheltuite pentru acordarea ajutorului material. Mai puține mijloace financiare sunt cheltuite pentru lucru educațional și informativ.

Este apreciat pozitiv adoptarea Regulamentului cu privire la administrarea bugetului sindical al organizațiilor sindicale teritoriale (municipale, raionale) și al asociațiilor. Conform aprecierilor contabililor (trezorerilor) organizațiilor sindicale regulamentul va contribui real la îmbunătățirea activității financiare, îndeosebi ce ține de administrarea corectă și eficientă a mijloacelor financiare și bunurilor materiale.

Privind administrarea Bugetului asigurărilor sociale de stat s-a constatat că prevederile Hotărârii Guvernului Republicii Moldova nr.290 din 19.04.2010 pentru aprobarea Regulamentului „Cu privire la prestațiile în sistemul public de asigurări sociale pentru prevenirea îmbolnăvirilor și recuperarea capacității de muncă a asiguraților prin tratament balneosanatorial” se realizează corect în majoritatea cazurilor.

Totodată, mai sunt cazuri de încălcare a Regulamentului ce țin de repartizarea biletelor de tratament balneosanatorial, completarea incorectă a biletelor etc.

Practic toți liderii organizațiilor sindicale supuse controlului au apreciat pozitiv hotărârea Biroului Executiv al Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova de a procura biletele de tratament balneosanatorial cu achitarea a 50 la sută din cost de către membrul de sindicat și 50 la sută din mijloace financiare ale Consiliului Republican al Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova. În anul de referință în acest scop au fost cheltuite 1026,4 mii lei pentru 305 persoane.

Pentru perioada următoare, obiectivele comisiilor de cenzori de toate nivelurile rămân aceleași: *efectuarea controalelor, cel puțin o dată în an, accentul fiind pus pe respectarea prevederilor Statutului Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova ce țin de utilizarea transparentă, corectă și eficientă a mijloacelor financiare și bunurilor materiale ale organizației sindicale, neadmiterea încălcării prevederilor Hotărârii Guvernului Republicii Moldova nr.290 din 19.04.2010.*

CUPRINS

Cuvânt înainte	4
Capitolul I. Resursele umane din sănătate	6
1.1. Informații generale	6
1.2. Planificarea resurselor umane	6
1.3. Asigurarea unităților medicale cu personal	7
1.4. Formarea profesională	8
1.5. Migrația lucrătorilor medicali: premise și cauze	9
1.6. Încadrarea în câmpul muncii a noilor angajați	13
1.7. Angajarea prin concurs a personalului medical	14
1.8. „Îmbătrânirea” cadrelor	14
1.9. Stimulări pentru succese în muncă	15
1.10. Disciplina muncii	18
1.11. Obiectivele programatice în domeniul resurselor umane	19
Capitolul II. Evoluția finanțării unităților medicale și obiectivele Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova pentru perioada următoare	21
2.1. Informații generale	21
2.2. Evoluția veniturilor și cheltuielilor Fondurilor Asigurării Obligatorii de Asistență Medicală	24
2.3. Evoluția valorificării mijloacelor financiare de către instituțiile medico-sanitare publice alocate de către Compania Națională de Asigurări în Medicină conform contractelor încheiate	25
2.4. Evoluția asigurării medicale a cetățenilor Republicii Moldova	26
2.5. Evoluția creșterii primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală	27
2.6. Evoluția contribuției administrației publice locale la finanțarea unităților medicale	28
2.7. Obiectivele Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova în domeniul finanțării sectorului sănătății pentru perioada ulterioară	30

Capitolul III. Veniturile salariale – principala sursă de protecție socială a angajaților și obiectivele Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova pentru perioada următoare	32
3.1. Informații generale	32
3.2. Evoluția salariului mediu lunar în domeniul sănătății	34
3.3. Evoluția cheltuielilor pentru plata muncii	37
3.4. Evoluția valorificării cotelor pentru remunerarea muncii angajaților din instituțiile medico-sanitare publice încadrate în asigurările de sănătate	39
3.5. Evoluția utilizării mijloacelor financiare acumulate de la serviciile medicale contra plată pentru remunerarea muncii	42
3.6. Evoluția acordării ajutorului medical și premierea lucrătorilor medicali	44
3.7. Evoluția contribuțiilor administrației publice locale la stimularea muncii lucrătorilor medicali	46
3.8. Evoluția salariului minim	47
3.9. Timpul de muncă și salarizarea	48
3.10. Costul forței de muncă din perspectiva necesităților salariaților care activează în unitățile medicale din Republica Moldova	49
3.11. Evoluția realizării mijloacelor financiare în cuantum de 0,15% pentru soluționarea problemelor lucrătorilor medicali	51
3.12. Protecția socială a angajaților-pensionari	53
3.13. Informații privind implementarea noului sistem de plată a muncii conform prevederilor Hotărârii Guvernului Republicii Moldova nr.837 din 06.07.2016	55
3.14. Obiectivele Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova în domeniul protecției sociale ale lucrătorilor medicali-membri de sindicat	58
Capitolul IV. Parteneriatul social în sfera muncii	60
4.1. Informații generale	60

4.2.	Dezvoltarea parteneriatului social în sfera muncii	61
4.3.	Elaborarea și avizarea proiectelor de acte normative	65
4.4.	Participarea reprezentanților sindicatului în activitatea organelor colegiale	68
Capitolul V. Securitatea și sănătatea în muncă		71
5.1.	Morbiditatea cu incapacitate temporară de muncă	75
5.2.	Accidentele de muncă	76
Capitolul VI. Asistența juridică		78
Capitolul VII. Apartenența la sindicat și respectarea prevederilor statutare		86
7.1.	Informații generale	86
7.2.	Evoluția structurii organizatorice a Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova	86
7.3.	Componența numerică a organizațiilor sindicale membre ale Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova	87
7.4.	Evoluția apartenenței la sindicat	88
7.5.	Efectivul membrilor de sindicat tineri (până la 35 ani)	89
7.6.	Respectarea standardelor privind egalitatea de gen	90
7.7.	Respectarea normelor statutare în procesul de convocare a organelor de conducere	91
7.8.	Asigurarea garanțiilor pentru persoanele alese în organele sindicale	92
7.9.	Obiectivele de activitate pentru perioada următoare	93
Capitolul VIII. Drepturile și garanțiile sindicatului – reprezentant al salariaților		94
Capitolul IX. Educația și formarea sindicală		100
Capitolul X. Activitatea informațională		103

Capitolul XI. Activitatea financiară	109
11.1. Informații generale	109
11.2. Activități privind administrarea Bugetului consolidat al Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova	109
11.3. Activități privind administrarea Bugetului Consiliului Republican al Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova	110
11.4. Activități privind administrarea Bugetului asigurărilor sociale de stat	113
11.5. Obiectivele programatice ale organizațiilor sindicale de toate nivelurile pentru perioada următoare	114
Capitolul XII. Activitatea Comisiei de cenzori	115

PENTRU NOTIȚE

PENTRU NOTIȚE

Bun pentru tipar 27.03.2017. Formatul 60x84^{1/16}
Hârtie ofset. Coli de tipar 7,75
Tirajul 700 ex. Comanda nr. 119

Tipografia SA „**CRIO**”
4801, or. Criuleni, bd. Biruinței, 14,
tel/fax (248) 22-7-01

